

SLOVENSKI ČEBELAR

75

1873 ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA

ANTON JANŠA
1734—1773

VSEBINA

France Guna: Kaj nam Janša pomeni danes . . .	33
Martin Perc: Pri Anton Janševih sorodnikih na Dunaju	36
Ivan Krajnc: Čebelarjeva opravila v februarju . . .	38
Dr. Tone Krisper: Nekaj misli o cvetnem prahu — pelodu	41
Inž. Franček Šivic: Na obisku pri bratu Adamu	43
Grenki med	46
Ivan Krajnc: Melisa vabi roj	47
Peschez: Roj si išče novo bivališče (prevod) . . .	47
IZKUŠNJE IN PREIZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Stane Šauperl: Preureditev AŽ panja 9-satarja po načelu Kirarjevega panjskega sistema . . .	50
Rudi Orešnik: Še o krmljenju na zalego	52
ZDRAVSTVENI KOTIČEK	
V. B.: Nadziranje čebel ob čistilnih izletih . . .	54
NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA	56
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	59
OSMRTNICE	

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 40,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3 II, tiska tiskarna PTT v Ljubljani. Uredniški odbor: France Guna, Alojz Kastelic, Ludvik Klun, Martin Mencej, Boris Modrijan in Jožko Šlander. Glavni urednik: Martin Mencej, odgovorni urednik: Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 45,00 din, za tujino 50,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta: 50101-678-48636. Telefon: 29-208.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja, podoba A. Janše akad. slikarja B. Jakca

Foto: V. Herbst

Kljub vsem težavam in zaprekam je zgradba ČIC-a pod streho. Notranja dela bodo seveda zahtevala še precej prizadevanj in žrtev, da bo center izročen v jubilejnim letu svojemu namenu, ki ne bo samo ponos slovenskih čebelarjev, ampak hkrati izhodišče za nadaljni razvoj in napredek slovenskega čebelarstva. Zato se bomo prav vsi potrudili, da bo namen čimprej uresničen

KAJ NAM JANŠA POMENI DANES

FRANCE GUNA

Blag že sad si rodil, ko drugim še cvet
se osiplje,
Sad, ki ga uživamo mi, užival ga
pozni bo rod.

Med slavnimi možmi, ki jih je rodila slovenska zemlja, pripada posebno odlično mesto Antonu Janši. Saj je bil strokovnjak, ki mu ni enakega ne med njegovimi sodobniki, ne med poznejši-

mi rodovi. V malo letih, ki so mu bila odmerjena, si je s svojim življenjskim delom postavil spomenik, na katerega gledamo z globokim spoštovanjem ne le mi, njegovi rojaki, temveč ves napredni čebelarski svet.

Četudi je preteklo že dvesto let, odkar je živel in deloval, ni njegov pomen danes nič manjši kot takrat. Nasprotno,

njegova veličina raste iz leta v leto, iz desetletja v desetletje. Kot čebelarški učitelj na Dunaju je imel namreč le omejen krog poslušalcev, danes pa njegovi trdni in neizpodbitni nauki prodirajo iz njegove duhovne zakladnice po vsem svetu, tako da bi upravičeno smeli nanje obrniti Prešernove verz:

Seme, ki ti zasejal si ga,
že gre v klasje veselo,
nam in za nami dokaj
vnukom obeta sadu.

Res, da je danes že mnogo čebelarške literature skoro v vseh jezikih, toda v mnogo primerih vidimo, da sodobni avtorji gradijo — bodisi neposredno, bodisi posredno na temeljih, ki jih je položil Janša. Vzemimo za primer njegovo poglavje o rojenju čebel! Znamenja rojenja, daljnja in bližnja, je podal tako izčrpno in zanesljivo ter s tolikšno točnostjo in gotovostjo, da jih doslej še nihče ni obdelal bolje. V izredno jedrnatih besedah je povedal prav vse, kar koli se sploh da o tem zanimivem vprašanju povedati. Povsem razumljivo je torej, da poznejši čebelarški pisci enostavno povzemajo za njim s svojimi besedami.

Janša nam je v naši čebelarški praksi še vedno najboljši učitelj, a v dvomljivih vprašanjih najbolj izkušen svetovalec. Njegova knjiga nam je nezmotljiva biblija, ki ji smemo zaupati brez pomisleka in brez pridržka. Zato je ne uporabljaj s pridom le začetnik, temveč se knjej ponovno zateka tudi izkušen čebelarški praktik, da ob njej preverja svoja izkustva in ugotovitve. Nič čudnega torej ni, da je ta knjiga doživela že toliko ponatisov kot malokatera strokovna knjiga, kadarkoli pa je izšla v slovenskem jeziku, je bila vedno kar kmalu razprodana. Po njej je bilo toliko povpraševanja, da je danes še v kakem antikvariatu ne dobiš lahko. Slovenci bomo zelo veseli, kadar bomo dobili spet novo izdajo. Želeti pa bi bilo, da bi bila nova izdaja kolikor mogoče

pristna in avtentična, verna slika prvotne Janševe knjige.

Poleg bogatega strokovnega znanja je Janševa posebna odlika tudi izredna, skoro lakonična jedrnatost njegovega izražanja. V tem pogledu je nedosegljiv in neprekosljiv. Marsikateremu površnemu bralcu bi se zdelo njegova prebogata, a razmeroma drobna knjiga morda ravno zato na prvi pogled celo skromna. In vendar pove v njej več kot marsikatera debela knjiga. Koliko nam pove že v enem odstavku ali često celo v enem samem stavku! Zaradi te svoje jedrnatosti naj bi bil danes Janša zgled vsem našim čebelarškim učiteljem, predavateljem in piscem! Saj dosegli ga itak ne bomo. Preveč na dolgo govorimo, preveč na široko se razpišemo o vsaki, včasih celo malenkostni stvari. Naš »Slovenski čebelar« bi bil prav gotovo še vse bolj pester in privlačen, če bi sodelavci zalagali urednika s krajšimi in jedrnatimi, a zato s številnejšimi in bolj raznolikimi članki. (No, dve ali tri tiskane strani še ni preveč, posebno če je vsebina kvalitetna — tehtna, zanimiva!)

Zaradi jedrnatega besedila pa Janšev jezikovni slog nikakor ni suhoparen, temveč je sočen, topel, prijeten, domač. K temu je sicer gotovo nekoliko pripomogel zaslužni France Rojina, ki se je zelo potrudil za lep slovenski prevod, ko je oskrbel tretjo izdajo. S tem pa seveda Janševe veličine ni prav nič zmanjšal, ampak jo je še poudaril, ko ga je v svojem predgovoru dvignil na častno mesto, ki mu pripada.

Tudi našim čebelarškim izumiteljem in novatorjem je Janša zanesljiv kažipot, saj je imel vedno pred očmi konkretne cilje čebelarjenja in je zelo preudarno iskal najkrajših poti do boljših uspehov. Zmotna bi bila misel, češ da je sistem svojega čebelarjenja morda le nekak šablonski povzetek tradicionalne čebeloreje v 18. stoletju na Gorenjskem. Upravičeno smemo namreč domnevati, da je bilo kmečko čebelarjenje tiste ča-

se večinoma še na znatno nižji stopnji in dosti skromnejše od Janševega. Saj se je moral ravno on resno boriti proti nazadnjaškemu in krutemu »zatiranju«, t. j. žveplanju čebel, ki se je v mnogih zakotnih čebelarstvih kljub Janševim naprednim naukom in navodilom vlekló prav v 20. stoletje. V Janševem načinu čebelarjenja je torej nedvomno dosti specifično novega. Njegov bistri um, njegov prodorni duh, njegova težnja po napredku in njegova neugnana delavnost, vse to ga je sililo, da je neprestano snoval in iskal novih, uspešnejših prijemov. Na položaju čebelarskega učitelja pa je bil k temu tudi primoran. On je moral pokazati uspehe. To sta zahtevala njegov ponos in ugled, to je zahteval obstoj čebelarske šole, to je končno zahtevala njegova lastna eksistenca. Glede na velike uspehe, ki jih je dejansko res dosegal, naše poudarjanje njegovih vrlin in sposobnosti torej nikakor ni pretirano.

Umno ravnanje z nastavki, podstavki, medstavki, kratko — z nakladami vseh vrst — je v glavnem njegova zamisel. Zgovorne priče njegove razborite iznajdljivosti so zlasti številne variante, t. j. različne možnosti, ki nam jih daje na izbiro za izvedbo tega ali onega čebelarskega opravila. Njegovo prestrežalo, vrša ali ravšelj je za veliko čebelarstvo v rojivi letini še danes odličen in dragocen izum. Kaj šele pri čebelarjenju na roje! Kot iskren svetovalec pa nam priporoča le to, kar je sam preizkusil. Ravno tu se pokaže izredna smotrnost, ki daje vsem njegovim izsledkom, odkritjem in pridobitvam pečat nespornosti in trajnosti. Tega pri današnjih izumiteljih in njihovih izumih pogrešamo, saj so morsikateré novosti našega časa često res le muhe enodnevnice.

Janša velja danes na področju čebelarstva kot kapaciteta svetovnega slovesa. Toda za nas Slovence pa ima še nekaj poseben pomen: pokazal nam je, kaj vse lahko doseže naš človek, če z marljivostjo, podjetnostjo in vztrajnostjo

jo razvija sposobnosti, ki so mu po naravi dane. Pomislimo! Preprost slovenski fant — saj se niti ne ve, če je bil pismen — se napoti v daljnje tuje mesto, na Dunaj — ko je sploh vprašanje, koliko je znal nemško — a tam že po kratkotrajnem bivanju odlično opravi resen strokovni izpit v nemškem jeziku! Še več: kmalu nato že predava svojim slušateljem v nemškem jeziku, a končno celo piše knjige v tem jeziku! In kakšne odlične knjige! Lahko torej rečemo, da ga ni med vsemi našimi slavnimi možmi, ki bi bil s svojim življenjem in delom bolj prepričevalno potrdil Vodnikove besede:

Za uk si prebrisane glave
pa čedne in trdne postave,
išče te sreča, um ti je dan,
našel jo boš, ak nisi zaspan!

Prav zato je Janša posebno spodbuden zgled za našo mladino. Četudi nam iz njegovih mladeniških let, ki jih je bil preživel doma na Breznici, ni ohranjena nobena njegova slika, niti nimamo o njem skoro nič zapisanega, si ga vendar predstavljamo v najlepši luči: telesno lepega in postavnega, duševno dobrega in plemenitega. Zelo veseli smo, da je umetnik Božidar Jakac to našo lepo predstavo prav za to jubilejno leto tako živo izrazil s prikupljivim portretom, ki bo odslej krasil naslovno stran našega glasila.

Mlademu Kuharjevemu Tonetu pot skozi življenje ni bila posuta s cvetjem. Ko je bil star 19 let, mu je umrl oče, in skrb za dom, brate in sestre je v veliki meri legla na njegova ramena. Njegova osebnost se je gradila pod težo dela. Delo je bila vsebina njegovega življenja, delo je oblikovalo njegov značaj. Tudi čebelarjenje, ki mu je bilo nedolžno veselje, tudi slikarstvo, ki mu je bilo pošteno razvedrilo, so bili zanj najresnejše delo. In to je bilo za vse njegove poznejše življenje odločilno. Ljubezén do dela, do čebel in do slikarstva — to so trije elementi, ki so možatega fanta navdajali s prepotrebnim

življenjskim optimizmom, brez katerega ne bi nikoli postal to, kar danes je in kar predstavlja.

Marsikak naš pesnik v svojih pesmih toži nad usodo in se udaja malo-dušju. Janša usode ne prizna. »Vsak je svoje sreče kovač«, je bilo njegovo geslo, ko se je kljub marsikaterim nevšečnostim vedrega obraza prebijal skozi trdo življenje. Glejte, takega vzornika

potrebuje naš narod, naša mladina! Zato nikakor ni dovolj, če Janšo poznamo le čebelarji, če o njem piše le naše glasilo. Poznati bi ga morali vsi Slovenci, a o njem bi morale pisati tudi šolske knjige. Otroci bi morali zvedeti zanj že v osnovni šoli. Le če ga bomo do dobra spoznali, ga bomo znali prav ceniti ter tako postali vredni njegove veličine in dediščine.

PRI ANTON JANŠEVIH SORODNIKI NA DUNAJU*

MARTIN PERC, CELJE

I.

Dne 13. septembra je bila zaključena v velikanskih Dreherjevih dvoranah pri Schönbrunnu na Dunaju splošna čebelarska razstava, slovesno odprta dne 6. septembra, ki je bila združena s 63. zborovanjem avstrijskih in nemških čebelarjev od 4. do 7. sept., ter mednarodnim čebelarskim kongresom dne 8. septembra t.l. Glasom razstavnega kataloga je bilo 191 razstavljalcev, več jih pa še v katalog ni bilo sprejetih, kakor na primer g. Strgar. Vrlo se je postavilo Čebelarsko društvo za Slovenijo s čebelami pod strokovnim vodstvom g. Jožefa Okorna, v kateri skupini je tudi g. Strgar žel odlično priznanje. Kot tretji razstavljalet iz Slovenije je bil v tej skupini udeležen s čebelami še gospod Podgoršek iz Ptuja. Posebna zanimivost so bila mnogovrstna predavanja in poučni govori v razsežnih dvoranah, ki so bile pri zanimivejših predmetih nabito polne poslušalcev. Strokovno poročilo o razstavi sami nam bo oskrbela večje pero g. Okorna.

S to jubilejno razstavo so proslavili Nemci 25-letni obstoj dunajske čebelarske šole, pa tudi mi slovenski čebelarji obhajamo letos pomemben stotetdesetletni jubilej! Letos mine namreč 150 let, kar je izšla na Dunaju leta 1775 velepomembna čebelarska učna knjiga našega Antona Janše, preimenitnega sina slovenskega naroda, enega izmed najslavnejših svetovnih čebelarjev, imenovana »čebelarskega kralja cele Evrope«! Leta 1883 mu je Metličan Ivan Navratil napisal obširen življenjepis v »Spomeniku« Matice. v do takrat najlepši slovenski knjigi, ki je bil kasneje ponatisnjen v Slovenskem čebelarju in sadjerejcu, v Slovenskem čebelarju,

v izvlečku v Grudnovi zgodovini in v letošnji Mladiki št. 6. Naj bodo tu v kratkih potezah navedeni nekateri življenjepisni podatki o tem slavnem čebelarju.

Anton Janša je bil rojen dne 20. maja 1734 na Breznici na Gorenjskem. Imel je dve sestri in dva mlajša brata, Valentina, rojenega dne 12. februarja 1747, in Lavrencija, rojenega dne 30. junija 1749, poznejša slavnega umetnika dunajskega. Leta 1766 je šel Anton na Dunaj z bratom Lavrencijem v slikarsko in risarsko šolo na akademiji upodabljaljočih umetnosti, da se v slikarstvu še nadalje izobrazi. V prihodnjem letu 1767 pa je vzel Anton še svojega brata Valentina k sebi na Dunaj in mu omogočil obisk ravnotako naobraževalnega zavoda.

Leta 1769 je ukazala cesarica Marija Terezija ustanovitev čebelarske šole na Dunaju, in glej, za prvega učitelja na ti prvi čebelarski šoli je bil še istega leta imenovan od cesarice — Slovenec Anton Janša! Kakor toliko drugih naših slavnih mož, se je povzpел tudi on samo s svojim temeljitim znanjem in sposobnostjo na to odlično mesto ter postavil s svojimi novimi, do takrat neznanimi, a vendar še danes neomajnimi in veljavnimi čebelarskimi nauki in s svojim plodonosnim delovanjem v zgodovini razvoja čebelarstva novo epoko, — ob enem pa proslavil s tem svojo ožjo domovino Kranjsko v širnem čebelarskem svetu, kakor nihče pred njim in nihče za njim.

Zgodovina razvoja čebelarstva v nekdanjem avstrijskem cesarstvu in v srednji Evropi sploh se deli v tri periode, namreč v Janševo, v baron Ehrenfelsovo, ter v dr. Dzierzonovo. Kjerkoli se piše kaj o katerem izmed teh slavnih čebelarskih veščakov, se mora hote pisati tudi o ostalih dveh. Razumljivo je torej, da sta se morala v obilni meri

* Članek je bil objavljen v septembru 1925. leta v takratnem dnevniku »Slovenec«, ki je izhajal v Ljubljani. Ponatiskujemo ga brez popravkov.

ozirati na Janšo v svojih slovečih delih tako Ehrenfels kakor tudi dr. Dzierzon, ki je raznim neverjetnim naukom Janševim prvi priboril neizpodbitno veljavo. Nasprotno pa baron Ehrenfels, ki v svoji imenitni knjigi od leta 1829 Janšo dosledno Koroška imenuje, mnogo, že do tedaj jasno dokazanih Janševih naukov vseeno ni hotel verjeti.

Janševa čebelarška šola je s cesarično podporo kmalu zaslovela po celem cesarstvu in celo iz daljnih dežel so prihajali ukažljivi učenci. Toda po kratkem delovanju nekaj let umrje Janša nenadoma dne 13. septembra 1773, neoženjen, na kar postane njegov naslednik na čebelarški šoli njegov zvesti učenec Jožef Münzberg do 11. oktobra 1781, ko je cesar Jožef II. odpravil vse čebelarške šole po celem cesarstvu, ki so jih ustanovili po vzgledu dunajske Janševe čebelarške šole.

Navzlic vsestranski delavnosti je Anton Janša že leta 1771 napisal in izdal knjigo: *Abhandlung vom Schwärwes der Bienen* — Razprava o rojenju čebel, dočim je ob času, ko je smrtni angelj položil svojo roko nanj, ravno pripravljali svoje obširno delo za tatis: *Vollständige Lehre von der Bienenzucht* — Popolni nauk o čebelarstvu, ki ga je potem oskrbel Jožef Münzberg leta 1775, torej ravno pred 150 leti. Nemških izdaj tega dela je izšlo sedaj pet, slovenske pa tri. Šesta nemška izdaja, skupaj s prvim Janševim delom od 1771 vred in Janševim natančnejšim življenjepisom, se pa ravnokar pripravlja.

Kdor pozna nemško čebel. društvo, se mora čuditi, kako je vendar mogoče, da je po vseh nemških čebelarških knjigah in spisih o našem Antonu Janši vse polno nepravilnih življenjskih navedb! Netočni podatki se začno že pri Linhartu in pri naših lastnih pisateljih, nadalje pri Jonketu, Dimitzu, Šumanu, Radiču, Macunu, Hrvatju Kukuljeviču, ki je uvedel v hrvatsko čebelarstvo celo nepravilno pisavo: Janža, ki jo naj Hrvatje vendar enkrat že opuste in pišejo pravilno: Janša! Koliko netočnosti je nadalje pri pisateljih Wurzbach: *Biographisches Lexikon* 1863, baron Berlepsch: *Die Biene* v raznih izdajah, Bessler: *Geschichte der Bienenzucht* 1883, Prosser: *Geschichte der Bienenzucht* in Oesterreich 1915, in pri mnogih drugih nemških pisateljih! Še celo zadnja letošnja jubilejna številka 8—9 dunajskega lista: *BienenVater* ima o Janši napačne podatke!

Ko sem opazoval te netočne navedbe življenjskih podatkov o našem Janši v nemški čebelarški književnosti sem sklenil, da napišem za letošnje čebelarško razstavo na Dunaju kratek nemško pisan življenjepis o Antonu Janši — pa tudi kot spomin na 150-letni jubilej njegove knjige od 1775, in res,

knjižica¹, opremljena s slikami, je bila pravočasno natisnjena in na razstavi na primernem mestu razstavljena. Razprodalo se je precej izvodov mnogim imenitnim nemškim čebelarjem, s katerimi sem prišel v dotiko, sem jo osebno podaril.

Prišel bo čas, in v najnovejših nemških čebelarških delih se to že opaža, da prihaja naš Anton Janša čimdaljebolj do zaslužene veljave, n. pr.: Tobisch-Jung Klaus, Weippl Wytopil in drugih.

II.

Kakšna je bila usoda Antonovih bratov Lavrencija in Valentina po smrti Antonovi na Dunaju? Tudi življenje teh dveh bratov nam je nedoseženo lepo in natančno opisal velezaslužni pisatelj Ivan Navratil v Letopisu Matice za leto 1884.

Lavrencij Janša, ali kakor piše Navratil, Lovro, je postal na Dunaju c. kr. profesor na slikarski akademiji in njen član, ter je znan kot eden izmed najslavnejših dunajskih slikarjev, ujedkovalcev in bakrorezecev. V raznih katalogih dunajskih umetniških zavodov (primerjaj tudi Mladika št. 6, 1925, str. 106) so navedeni tamkaj na ogled razstavljeni njegovi nedosežni umotvorji. Kako cenijo njegova dela, naj samo navedem, da stane glasom nekega letošnjega nemškega cenika neke nemške umetniške trgovine knjiga s 50 njegovimi bakroreznimi pokrajinskimi slikami reke Rena, izdana 1789 na Dunaju pri Artaria & Co., 7500 mark, to je okroglo 100.000 dinarjev! Lovro Janša je bil oženjen, ali brez otrok, ter je umrl na Dunaju dne 1. aprila 1812.

Valentin Janša je postal profesorski prištav na isti slikarski akademiji na Dunaju in umrl dne 11. avgusta 1818, oženjen, zapustivši enega sina Franca in dve hčeri. Valentin ne slovi po svoji slikarski umetnosti tako kakor njegov slavn brat Lovro.

Valentinov sin Franc je bil rojen l. 1784 in je bil že v mladosti večš slikar; umrl je dne 7. novembra 1860 v Neulerchefeldu na Dunaju kot vpokojeni dekorativni slikar c. kr. porcelanske tvornice, zapustivši dva sina, Rudolfa Franca in Edvarda. Rudolf Franc si je ustanovil leta 1846 znano slovečo zlato-vezno obrt, ter dobavljal svoje umetne, posebno cerkvene izdelke na kraljevske in cesarske rodbine, na Rusko, Turško in Grško. Obiski visokih vladarskih oseb, domačih in tujih, niso bili pri njem v njegovi delavnici, pa tudi pozneje pri njegovem sinu Rudolfu

¹ 1775—1925 Anton Janascha, Erster kaiserl. königl. Lehrer der Bienenzucht in Wien, Biographische Skizze zum hundertfünfzigjährigen Jubiläum seiner »Vollständigen Lehre von der Bienenzucht«. Von Martin Perc, Celje, 1925. Im Selbstverlage des Verfassers. Mit Bildern.

Viljemu, nič nenavadnega. Umrli je leta 1868 oženjen, njegov brat Edvard pa leta 1881, neoženjen. Ta Rudolf Franc Janša je imel četvero otrok, sina Rudolfa Viljema in Edvarda ter dve hčerki, Magdaleno in Marijo. Rudolf Viljem Janša je prevzel očetovo obrt, pa tudi njegova mati Marija, žena Rudolfa Franca, je imela še nadalje na svojo roko zlatovezno obrt po smrti svojega moža.

Ko sem sestavljal življenjepisne črtice za letošnje jubilejno knjižnico o Antonu Janši, me je zelo mikalo dognati, ali še živi kdo od Valentinove rodbine na Dunaju ali ne. Kakor pred 42 leti Navratil, sem se tudi jaz poslužil Lehmannovega adresarja za leto 1925, v katerem je cela vrsta imen Janscha, potem Jantscha in podobna popačena imena. Po poldnevem križarjenju v avtu po dunajskih ulicah — med več drugimi Janschi sem našel tudi na nekega gospoda, ki ima brata čevljarja v Radovljici — najdem konečno pravo sled: Našel sem gospo vdovo Ano Janscha, ženo Rudolfa Viljema, ki je umrl leta 1907, brez otrok. Njegov brat Edvard pa je umrl med vojno v holnišnici, kot zadnji moški potomec Valentinovi! Bil je dvakrat oženjen in imel več otrok, ki so pa vsi pred njim pomrli.

Pač pa še živi od obeh hčerk Rudolfa Franca, Magdalene in Marije, poslednja (sestri Rudolfa Viljema in zadnjega Edvarda), vdova po visokem državnem uradniku. Bila je rojena dne 15. februarja 1852 in je torej sedaj v 73. letu, pa še vseeno čila in zdrava. Pri teh sorodnikih sem dobil več dragocenih rodbinskih spominov, tudi slike Rudolfa Franca, Rudolfa Viljema in Edvarda, ki jih z natančnim rodovnikom vred priobčim v slovenski izdaji knjižice o Antonu Janši. Slike Franca, Valentinovega sina, kakor jo popisuje Navratil, pa nisem več našel, kupil jo je med vojno nek antikvar; morebiti se kdaj kje še nepričakovano zasledi. Večna

škoda, da ni takrat Navratil oskrbel fotografij, slik in znamenitosti, ki so se bile do takrat pri Janševih še ohranile!

Dne 10. decembra 1883 je obiskal Navratil zlatoveza Rudolfa Viljema (glej Letopis Matice za leto 1884, str. 29), ter ga takole opisuje: »Ko pridem v stanovanje, ugledam pri oknu mladega moža visoke rasti, pri 33 letih in nekako... gorenjskega (dolzege) obraza; vezel je nekaj se zlatimi nitmi. Istotako je imela mlada mu ženka (poročena 1882) pri drugem oknu prekrasno zlato vezenje pred sabo.« Ta »ženka« je že omenjena, še sedaj živeča vdova Ana, ki se po malem še vedno peča z zlatovezenjem.

Ko je obiskal Navratil (glej Letopis Matice za leto 1884, str. 31) Rudolfa Viljema mater Marijo, vdovo po Rudolfu Francu, mu je pripovedovala tole: »Valentinov sin, rajnemu možu mojemu oče, pokojni Franc Janša, volil je bil pred smrtjo ves svoj imetek z vsemi podobami in svojim »obrazom« vred svojemu mlajšemu sinu Edvardu, ki je bil na Dunaji očiten pevec (Volkssänger), ter živel neoženjen celo do leta 1881. Po njegovi smrti razgubile so se stare podobe — razun Francovega »obraza«, ki si ga je vzela za spomin ta moja hči, in razun onega, tam na steni pri oknu visečega »obraza«, ki ga je — po mojega pokojnega moža besedah — naslikal Franc Janša.« — Sname podobo srednje velikosti se stene ter mi da v roke ta znameniti umotvor, ki nam kaže lepo mlado, belo oblečeno gospo, soprogo Francovo, kako gleda, sedeč na stolci, mlo v oči nežnemu detetu — prvorojenemu sinku Rudolfu Francu, sedečemu pred njo na nizki mizi na rdeči blazini. — »Glejte, ta nežni sinek« — poprime besedo zgovorna vdova — »bil je kasneje moj mož, — oče mojemu sinu Rudolfu Viljemu, ki ga uže znate, pa menda vendar še ne veste, da je tudi izvrsten risar in žulkeloznalec.«

ČEBELARJEVA OPRAVILA V FEBRUARJU

IVAN KRAJNC

V prvi vrsti bi rad naglasil, da opisovanje del pri čebelah skozi vso sezono obsega zelo obsežno snov. Celotno čebelarstvo znanje bi moralo biti v teh kratkih vrsticah, zato pa je nemogoče, izogniti se ponavljanju starih, znanih in preizkušenih nasvetov, katere je osvojila dolgoletna praksa. Razen tega je minil čas, ko so vrednotili čebelarstvo kot

osebno-pridobitniško obliko gospodarske dejavnosti. Nov čas je jasneje opisal vlogo čebelarstva v okviru celotnega gospodarstva in še posebej v okviru sodobne agrikulture. V modernem in naprednem poljedelstvu čebele opravšujejo velike plantaže industrijskih rastlin, sadja in umetnih rastlinjakov. Napredni čebelarji ne pridobivajo od svo-

jih čebelarstev samo medu in voska, marveč tudi matični mleček, cvetni prah, propolis (zadelavino), čebelji strup idr. Na pohodu so tudi čebelarški sanatoriji, čebelarški turizem in podobno.

Da bi lahko sledili napredku, je prav mesec februar najbolj pripraven, da vsak čebelar obnovi in si še pridobi novih znanj. Sedaj je čas, da čebelarске organizacije organizirajo predavanja in debatne večere.

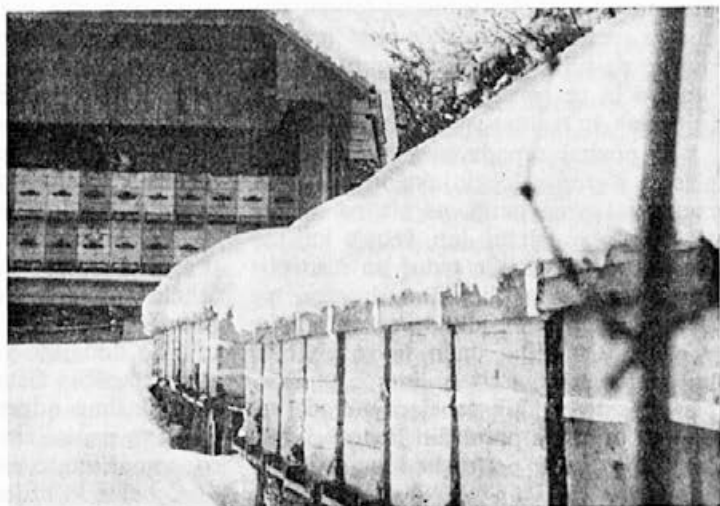
Razen tega vsak vesten, dober čebelar v tem času obnavlja inventar, barva in popravlja panje ter sortira satje. Kar je starih satov, jih razreže in pripravi za kuhanje voščin. Ako je več, to lahko naredi sam. V deževnici namoči staro satovje. Ko stoji tako namočeno satje tri dni, je godno za kuho. Vsak napreden čebelar zamenja vosek za satnice sedaj pozimi, tako da se vležejo in da se spomladi pri uporabi ne raztezajo.

Vesten čebelar v zimskem času večkrat obiše svoj čebelnjak. Če je svoje čebele zazimil, kakor je treba, z zadostno hrano, ki morajo biti zdrave, z mladimi maticami, primerno količino cvetnega prahu in da je panje pokrajini primerno zapažil ter dal čebelam zadosti zraka, potem mu je vest lahko mirna.

Take čebele bodo zagotovo dobro prezimile.

Pri nakladnih panjih imamo pozimi dvojno zračenje. Čebelar, ki bi rad imel zgođen razvoj, pusti spodnje žrelo odprto. Razen tega pusti na vsaki nakladi odprto luknjo premera 20 mm. Čebelam mraz in sveži zrak ne škodujeta, medtem ko jih vlaga uničuje. Vsak kilogram zaužite hrane v panju sprošča namreč 1 liter vode, ki ostane v panju, če ta nima primerne ventilacije. Drugi čebelarji, ki so za poznejši razvoj, ker imajo glavno pašo šele junija, pa zaprejo spodnje žrelo na podnici in imajo odprto samo okroglo odprtino približno 10 cm izpod pokrova panja. Pri takem zračenju je poraba hrane minimalna in čebele se manj starajo. Ogljikov dvokis, ki ga čebele izdihavajo, ostane v panju, ker je težji od zraka. Pri takem pomanjkanju kisika pa je presnavljanje v telesih čebel zelo zmanjšano; enak pojav imamo pri prezimovanju raznih živali, npr. medveda, pa tudi človeški domovi so nekdanj imeli manj zračna stanovanja in so ljudje mnogokrat doživeli neverjetne starosti.

Razen naštetih pogojev je potrebno, da je v čebelnjaku in njegovi bližini pozimi mir. Za čebele pozimi ni večje

Danes še v mirnem zatišju pod snegom...

...jutri pa že po pelod in medicino na črni teloh, te prve znanilke pomladnih dni

nevarnosti kot nemir. Čebele, ki nimajo pozimi miru, trošijo dosti več hrane, a ker zaradi tega ne morejo poljubno izletavati, kaj lahko zbole za grižo, ki je lahko tudi usodna za vso družino. Zimsko mirovanje čebel rušijo razne domače živali: govedo, svinje, kokoši, psi in mačke. Uljnjak bi praviloma moral biti vedno ograjen. Prava nadloga za čebele so pozimi razne ptice. Žolna, detel in sinice. Žolne in detel večkrat napravijo na panjih velike luknje. Ko razbijajo s kljuni po panjih, vznemirjajo s tem čebele, ki silijo pri žrelu iz panja. Prav tam pa so lahek plen za roparje. Sinicam je najboljše v bližini čebelnjaka obesiti sveže kosti ali bučne koščice, nanizane na nit, ki jih potem prav pridno obirajo in se ne menijo za panje. Žoln in detlov se rešimo edino s puško.

Če pozimi zapade sneg, ga moramo očistiti s strehe čebelnjaka in vsaj dva metra tal pred panji, na tla pa nasuti slamo. Ko je izletni dan, čebele kaj rade sedajo na tla. Če tedaj tla niso potresena s slamo ali s čim drugim, na tleh otrpnejo in se nikoli več ne vrnejo v panje. Ob takih dneh se gospodinje kaj rade jezijo. Čebele jim onesnažijo perilo; zato naj jih čebelar pravočasno obvesti in skuša potolažiti hudo kri. Na žalost pa imajo perice in čebele vedno isti dan.

Proti koncu februarja zalega že tudi matica. Ob lepih dneh čebele nosijo obnožino z leske in žafrana. Novo življenje se poraja v panju. Čebele hranilke že vzgajajo mladi rod. Čebelar naj poskrbi, da bodo čebele imele vodo, če je v bližini ni. Vodo naj menja vsake 3 do 4 dni. Sicer pa je za čebele mnogo bolje, če je februar mrzel in da se otopli šele v marcu, ker zgodnjo pašo čebele bolj izkoristijo.

Nekatere družine se kljub temperaturi 12 do 14 stopinj Celzija ne podajo na čistilni izlet; vendar če smo pri zazimljenju v jeseni ukrenili vse, naj nas to ne skrbi. To je le dokaz, da ima družina izvrstno hrano in vse pogoje za dobro prezimovanje. Navsezadnje pa se bo tudi taka družina spreletela.

Če opazimo, da je kaka družina še pozno popoldne nemirna, ter da čebele nemirno lezejo po bradi panja, je to znak, da je družina brezmatična. Če je še čas, isti dan ali v kratkem dodajmo prašilčke z rezervno matico. V tem času čebele kaj rade sprejmejo dodano matico. Da pa bi bili res stoodstotno gotovi, jo dodajmo v matičnici, ki smo jo zvili iz koščka žične mreže. Na eni strani zamašimo odprtino s papirjem, drugo stran pa, ko smo že vanjo dali matico, zamašimo z medenim testom.

Čebelar, ki ni jeseni iz kakršnegakoli

vzroka dodal dovoljne količine hrane, to lahko stori sedaj. Lahko dokrmi čebele z raztopino sladkorja in vode v razmerju 1 : 1. Še bolje je, če bo raztopini dodal še nekaj medu. Priporoča se tudi pogača, ki jo umesimo tako, da

zmletemu sladkorju dolijemo rahlo segret med. Testo mesimo tako dolgo, da postane trdo in da se ne razleze. Testo dajemo v pitalnike po 1 do 2 kg ali pri nakladnih panjih na mrežo ali gazo, ki jo položimo na satne okvire.

NEKAJ MISLI O CVETNEM PRAHU — PELODU

DR. TONE KRISPER

Gotovo vsak izmed nas pozna prah, ki se vsipa spomladi z leskovega grma, pa z bezgovega ali kakega drugega cvetja — to je cvetni prah ali pelod. Cvetni prah je prvotno namenjen opraveševanju — oplojevanju. Mnoge rastline ga proizvajajo velikanske količine in z njim svojo okolico dobesedno zasipavajo; to so nekatere palme, borovci, pa tudi druge.

Če si cvetni prah ogledamo pod drobnogledom, vidimo, da so to zrnca, ki navadno niso večja od 20 do 40 tisočink milimetra (tisočinka milimetra je en mikron), rumene, rjave ali rdeče barve, včasih modre, pa tudi črne. Zrnca so največkrat okrogla, včasih valjasta ali vretenasta. Pelod različnih rastlin ima zanje značilne oblike, barvo, velikost, površino. Na podlagi teh podatkov je sestavljena botanika cvetnih prahov, ki obsega okoli 800 razpoznavnih skupin domačih in tujih rastlin. Barva peloda je sicer obstojna, vendar se da s toplimi odstraniti, če se nahaja le na površini zrnca. Zrnca cvetnega prahu obdaja močan oklep, sestavljen iz dveh plasti: notranje tanke celulozne kožice in iz zunanje debelejšje plasti, katere sestava pa še ni dobro poznana. Zunanja pelodna ovojnica je verjetno posebna lesenina prepojena z voščinami. Ta zunanja plast se ne da barvati kot ostali preparati za opazovanje pod drobnogledom, niti se ne raztaplja v navadnih topilih in jedkih kemikalijah. Razkroji jo šele vroča kromžveplena

kislina ali pa raztopina natrijevega hipoklorita. Pelod se ne da stisniti, posebno ne, če je suh. Šele pri pritisku 300 do 600 atmosfer se začne drobiti, če ga tlačimo skozi režo, široko 4 do 6 mikronov. Snov, ki sestavlja zunanji oklep, so imenovali polenin in je odličen material, odporen proti vročini, vremenskim vplivom in mnogim kemikalijam.

Ko čebele srkajo nektar, si nasmu-kajo tudi cvetnega prahu, ga zgnetejo in znosijo v panj, kjer služi fermentiran kot hrana za čebelno družino. Mlade čebele izdelajo iz njega tudi posebno hrano za čebelno matico — matični mleček. Matica, ki jo čebele hranijo s tem mlečkom, si pridobi občudovanja vreden biološki potencial, saj lahko izleže ob dobri paši do 3000 jajčec na dan in živi do 4 leta, to je približno 50 do 60-krat dalj, kot živijo čebele delavke, ki živijo približno en mesec. Ta lastnost matičnega mlečka je dala čebelarjem pobudo za njegovo pridobivanje. Uživalci matičnega mlečka so pričakovali, da bodo z njegovo pomočjo dalj časa in zdravi živeli. Sam matični mleček pa ne daje zelenega uspeha pri podaljševanju življenjske dobe, temveč je treba biološko vrzel matičnega mlečka dopolniti s tistimi sredstvi, ki organizmu manjkajo, oz. s tistimi sredstvi, ki se ne nahajajo v vsakdanji prehrani.

Cvetni prah so kemiki analizirali in ugotovili, da sestoji iz 5 do 30 % ma-

ščob, 20 do 40 % beljakovin in prostih aminokislin, 40 do 60 % ogljikovih hidratov — to so sladkorji: saharoza, fruktoza, glukoza in podobni, in rastnih faktorjev. Poleg navedenih snovi vsebuje minerale: železo, kalcij, fosfor in podobno; skoraj vse vitamine skupine B, fermente: amilaza, invertaza, katalaza, fosfataza, maltaza, inulaza; hormone, alergene in pa več ali manj strupenih snovi, ki so v nekaterih pelodih. Če čebele nabirajo cvetni prah določenih strupenih rastlin — to so nekatere zlatičnice, volčja češnja, kristavec, pelin, preobjeda, bunika, razhudnik, oleander, indijska azaleja, brakatinga, rumenocvetna kreša in podobne, in če je tega strupenega peloda v nabranem od 2 do 20 %, čebele poginejo.

Biološki poskusi s cvetnim prahom na miškah so poskusili osvetliti problem podaljšanja življenjske dobe. Ugotovili so, da so dobro uspevale in živele tudi štirikrat dalj kot druge. Odrasle podgane, ki so jih hranili izključno s pelodom, so živele tudi do osemkrat dalj kot navadno.

Če so hranili s pelodom mlade miške, so samice dobro uspevale, samci pa so odraščali z okrnjenimi spolnimi organi. Breje miške samice, hranjene s pelodom, so povrgle normalne samice, samci pa so imeli vagine in okrnele moške spolne organe. Kot vidimo, se je življenjska doba pri miših ali podganah podaljšala, vendar se je izkazalo, da cvetni prah deluje kot ženski hormon — prav v nasprotju s tem, kar smo od peloda pričakovali.

Biotični center v Ljubljani si je zadal nalogo raziskati vprašanje, zakaj se spremeni hormonska lastnost peloda, kdaj se to zgodi in v kakšnih pogojih in če je to sprememba mogoče preprečiti.

Čebelarji so prišli do tehle zaključkov:

1. da ne smejo uporabljati strupenih cvetnih prahov,

2. da ne smejo uporabljati peloda, ki povzroča alergijo (osipanca),

3. da smejo uporabljati pelod, ki ga je čebela že delno fermentirala (osmukanec) ali pa prah, ki je že skoraj do kraja fermentiran v čebelnem panju in ga čebelarji imenujejo izkopenec.

Klinične preiskave pri uživanju fermentiranega cvetnega prahu skupaj z matičnim mlečkom so dale tele rezultate: pri ženskah se je inteligenčni kvocient dvignil, slabokrvnost se je zmanjšala, tudi bolečine ob mesečnem ciklusu so popustile, kar se dosedaj ni dalo doseči z nobeno drugo terapijo. Pri moških so bili doseženi dobri uspehi pri srčnih in jetrnih obolenjih, pri arteriosklerozi ter pri raznih degenerativnih spremembah organizma, posebno če je bil cvetni prah kombiniran z matičnim mlečkom in izbranim medom. Navedeni klinični poskusi žal še niso mogli pokazati, ali se da tudi življenjska doba podaljšati, ker je pač poskusna doba prekratka. Razni biologi in zdravniki trdijo, da bi človek lahko živel tudi več kot dvesto let, če bi živel po pravilih biotike.

Za splošno rabo peloda je treba tega prilagoditi fiziološkim in biološkim potrebam moškega oziroma ženske. Pelodu je treba odvzeti tisto, kar nemu ali drugemu ne ustreza, manjkajoče pa dodati.

Upanje torej imamo, da se bo življenjska doba dala podaljšati, ker imamo, kot vse kaže, v cvetnem prahu izjemen biološki material.

NA OBISKU PRI BRATU ADAMU

INŽ. FRANČEK ŠIVIC

Nekaj za uvod

Preteklo jesen se mi je ponudila izjemna priložnost, da sem si ogledal slovito samostansko čebelarstvo v Buckfastu v Angliji. Vodja tega obrata je naš dobri znanec in prijatelj brat Adam Kehrlé, ki ga mnogi smatrajo za najmarkantnejšo osebnost zadnjih petdesetih let na področju čebelarstva, njegov obrat pa za najbolj urejen na svetu.

Predno sem odšel v Anglijo, sem pazljivo prebral njegovo knjigo o čebeljih pasmah in knjižico z naslovom: »Moj način čebelarjenja«. Preštudiral sem tudi nekaj njegovih člankov, ki jih je bil objavil v nemških in angleških čebelarskih revijah, tako da sem bil o vsem kar dobro seznanjen in pripravljen na obravnavo z bratom Adamom na višji ravni.

Bilo je lepo sobotno jutro, ko sem potrkal na vrata benediktinskega samostana v Buckfastu, vasi v jugozahodni Angliji, ki je nisem mogel najti na nobeni geografski karti. Nekaj kilometrov zahodno od samostana se prično obsežna Dartmoorska vresišča. Pokrajina je razgibana, kakor naša Dolenjska. Preko golih gričev zelo pogosto pihajo vetrovi z Atlantskega oceana in prinašajo s seboj obilico padavin, pozimi pa tudi hud mraz. Topel sončen dan je bil zato zame prijetno preseñenje.

Snidenje z bratom Adamom je bilo pristrčno. Mož je izredno preprost, tako da človeka v njegovi družbi hitro mine začetna zadrega. Povedal sem mu, da me zanima njegovo čebelarstvo kot celota, pa tudi njegovi uspehi na področju križanja različnih čebeljih pasem. V nekaj minutah sva naredila načrt za dva dni, kolikor sem jih nameraval preživeti v Buckfastu, in že sva z njegovim avtomobilom odbrzela po ozki,

vijugasti cesti proti prej omenjenemu Dartmoorskemu vresišču na ogled plemenilne postaje.

Medpasemsko križanje

Brat Adam je pričel čebelariti leta 1910. To je bil čas, ko je začela v Angliji razsajati pršica. Tedaj je propadlo do 90 % vseh čebeljih družin, kar je pomenilo pravo nacionalno katastrofo. Tudi samostanskemu čebelarstvu pršica ni prizanesla; vendar so propadle samo tiste družine, katerih matice so pripadale domači, temni angleški pasmi, ostali pa so križanci. Zanimivo je, da so bili to križanci med našo sivko in ciprsko čebelo ter med našo sivko in temno evropsko čebelo. Studij čebeljih pasem in medpasemsko križanje ga je tedaj tako pritegnilo, da se je temu problemu povsem posvetil. Leta 1919 je postal vodja samostanskega čebelarstva in tedaj se je odločil, da si bo vzgojil lastno čebeljo pasmo, ki bo ustrezala vsem zahtevam moderne čebelarstva in ki bo dobro prilagojena klimatičnim in pašnim razmeram njegovega kraja. Za izhodni material je vzel temno italijanko iz Ligurijskih Alp, ki jo je križal z angleškimi troti. Na osnovi kombinacijske odbire, izvedene na zelo široki osnovi, je po sedmih letih tako dednostno udrdil zaželeno lastnosti obeh izhodiščnih ras, da je novo kombinacijo lahko mirno imenoval — Buckfastska pasma. Leta 1940 je svoji pasmi primešal nekaj krvi francoske temne čebele, 1960. leta nekaj grške, v kratkem pa ji bo dodal še neko kombinacijo z egiptovsko čebelo.

Brat Adam je preizkusil okoli 50 rodov karnijke iz raznih območij, vendar z našo sivko ni bil popolnoma zadovoljen; očita ji preveliko rojivost in

premajhno vitalnost, priznava pa ji tudi kopico odličnih lastnosti, kakor npr. krotkost, odpornost proti boleznim, hiter pomladanski razvoj itn. Mnenja je, da moramo Slovenci pri selekciji in vzreji naše sivke bolj upoštevati gospodarske lastnosti in manj zunanje znake. Čeprav bodo že v bližnji prihodnosti v velikih pridobitniških čebelarstvih prevladovali hibridi, bo vzreja čistih pasem še pridobila na svojem pomenu, saj so ravno čiste pasme podlaga za uspešna križanja. Na poti k plemenitvi postaji sem izvedel še eno zanimivost. Od vseh rodov karnijke, ki so jih preizkušali v Buckfastu, se je najbolje obnesla Sklenarjeva čebela. Toda kmalu so tudi ugotovili, da to pravzaprav ni čista sivka, ampak naključna, posrečena kombinacija sivke in temne čebele.

Plemenitno postajo je brat Adam ustanovil pred približno 50 leti. Da bi jo zavaroval pred vetrovi, je med hramčki zasadil jelke, smreke in drugo drevje, ki je do danes zrastle v pravi gozd. Tu vzredi letno preko 500 matic, v glavnem za svoje lastne potrebe, saj menja matice večini svojih plemenjakov vsako leto. Hramčki so zelo prostorni. Matica ima v njem dovolj prostora, da pokaže svoje kvalitete. Na plemenišču, kjer vladajo pozimi ostre klimatične razmere, matice v svojih hramčkih tudi prezimijo, konec marca naslednjega leta pa jih dodajo plemenjakom.

Po ogledu plemenilne postaje sva imela še dovolj časa za obisk enega od zunanjih stojišč. Teh je osem, na vsakem pa ima okrog štirideset modificiranih DB-panjev, skupno torej 320 plemenjakov. Brat Adam je mnenja, da več kakor 40 panjev na enem stojišču oziroma pasišču ne sme biti, če hočemo pasišče res pravilno izkoristiti. Tedaj sem se spomnil na Medak pri Gospiću, kjer je bilo v pretekli sezoni na enem mestu prav gotovo tisoč panjev!!!

Moj gostitelj je dvignil nekaj pokrovov in mi pokazal družine. Na mojo

pripombo, da ne izgledajo kaj preveč živahne, je povedal, da je bila letošnja paša izredno slaba, zato matice niso dovolj zalegale v poznem poletju. Skoraj ves čas jih je moral tudi hraniti, v jeseni pa je vsaki družini dodal okrog 9 kg sladkorja. »To pa je nekam malo,« sem pripomnil, saj sem bral, da morajo imeti družine najmanj 20 kg hrane preko zime. »Da, če predstavlja zimsko zalogo pretežno med. Če pa so čebele v jeseni suhe, potem jim dodamo samo minimalno količino sladkorja, da se z njegovo predelavo preveč ne izčrpajo, spomladi pa jih spet dobro nakrmimo.« se je glasilo pojasnilo.

Dan se je že nagibal h koncu, ko sva se vrnila v samostan. Brat Jožef, ki skrbi za goste, me je odvedel v veliko jedilnico, kjer so bili zbrani vsi menihi in skupaj smo povečevali. Preden sem odšel v svojo spalnico, mi je brat Adam prinesel nekaj angleških čebelarških knjig, v katerih je bilo več zanimivih razprav o čebeljih pasmah, med drugim tudi o kranjski. Tisto noč je še dolgo gorela luč v moji sobi.

V Adamovem laboratoriju

Naslednje jutro me je prebudilo močno šumenje vetra v drevju pod oknom. Nebo je bilo prekrito s temnimi oblaki in vsak trenutek bi utegnilo deževati. Sreča, da sem večino posnetkov na svoj barvni diafilm napravil že prejšnji dan, ko je bilo dovolj sonca!

V skrajnem kotu samostanskega vrta, v zaščiti visokega drevja, leži čudovito urejeno domače stojišče s štiridesetimi DB-panji. Razpostavljeni so v skupinah po štiri na pristni angleški trati, ki jo obrobja raznobarvno cvetje. V ta mali raj me je pripeljal brat Adam tisto nedeljsko dopoldne, da mi pokaže še nekaj zanimivosti. Na robu stojišča je lepo popleskana lesena hišica. To je Adamov laboratorij z vsemi mogočimi inštrumenti in napravami, med katerimi

je prav gotovo največja inkubator. Omenil sem že, da je potrebno delati pri kombinacijski odbiri z velikim številom matic. Te se izvalijo v inkubatorju in izkušen vzrejevalec izbira že tedaj na osnovi njihove barve, oblike in velikosti. Komaj 20 % matic pride v poštev za nadaljnjo vzrejo, seveda pa jih odpade nekaj tudi še potem, ko se na plemenilni postaji opravi in začno že zalegati. Po dolgoletnem natančnem opazovanju je brat Adam namreč ugotovil, da obstoji določena povezava med barvnim odtenkom mlade matice in njenimi prihodnjimi fiziološkimi lastnostmi. To spoznanje je njegovo nadaljnje delo znatno olajšalo in ga tudi razmeroma kmalu pripeljalo k zaželenemu cilju.

Ob steni laboratorija je več naseljenih panjev, ki imajo v leseni steni svoja izletišča. V vsakem panju pa so čebele druge pasme. Tedaj sem imel priliko na majhnem prostoru videti kakih šest pasem, med njimi kavkaško, anatolsko, ciprsko, grško in egiptovsko čebelo. Te družine tvorijo osnovo za različna križanja in kombinacijsko izbiro.

. . .

Sredi zanimivega ogledovanja omenjenih čebeljih pasem naju je zmotil brat Jožef, ki je prišel povedat, da bo kosilo vsak čas pripravljeno. Med prebivalci kontinenta je splošno razširjeno mnenje, da angleška hrana ni dobra, toda jaz osebno sem se že večkrat prepričal, da imajo tudi Angleži dobre kuharje. Nad nedeljskim kosilom v Buckfastu pa sem bil še posebej prijetno presenečen, saj je bila to zares prava pojedina tipičnih angleških dobrot. Seveda moram skromno pojasniti, da slavnostno kosilo ni bilo namenjeno meni, ampak škofu iz Plymoutha, ki je bil takrat slučajno v gosteh v samostanu. Po kosilu sem imel celo čast izmenjati nekaj besed s tem škofom in s samostanskim opatom ter se zahvaliti za gostoljubnost.

V skladišču medu, shrambi in delavnici

Nedeljsko popoldne sem izkoristil za ogled skladišča medu, prostorov za točenje in shranjevanje naklad ter rezervnega satja. V prostorih, kjer točijo med, sem opazil stroj za odkrivanje satja, radialno točilo in hidravlično prešo za stiskanje satja napolnjenega z medom jesenske rese. Vse stene so obložene s keramičnimi ploščami in povsod vlada izredna čistoča. Delavnica je opremljena z vsemi stroji in pripomočki, ki so potrebni za serijsko izdelavo panjev. Ker imam podobno delavnico tudi sam, sem se tu še posebej dolgo zadržal. Mislim, da bi moral imeti vsak, količkar napreden čebelar, domačo delavnico z najpotrebnejšimi orodji in stroji, saj bi si s tem prihranil marsikateri izdatek, poleg tega pa bi si našel v zimskih mesecih, ko s čebelami nima dela, prijetno in nadvse zanimivo razvedrilo.

V kotu delavnice je stala gomila naklad in brat Adam mi je pojasnil, da so stare že čez 30 let. Zanimivo je bilo to, da se jih zob časa še vedno ni lotil. Vsakih nekaj let jih čez zimo dobro očistijo, razkužijo in ponovno prepleškajo s posebno barvo, ki les sicer zaščiti pred vlago, vendar mu omogoči, da diha.

Nedeljsko popoldne je bilo kmalu pri kraju. Po večerji sem odšel v mojo spalnico, naslednje jutro pa me je brat Adam navsezgodaj odpeljal z avtomobilom na železniško postajo, kjer sem se od njega poslovil.

. . .

Obisk samostanskega čebelarstva v Buckfastu mi bo ostal v spominu kot pomemben dogodek. Na lastne oči sem se prepričal o stvareh, za katere sem dotlej samo slišal ali pa sem o njih bral. V bratu Adamu sem odkril človeka, ki je svoje življenje posvetil čebelarstvu, svoje delo pa napredku svetovnega čebelarstva. Njegova odkritja o medpasemskih križanjih pomenijo pravo re-

volucijo. Zanimivo pa je, da precejšen del čebelarstvih strokovnjakov v Srednji Evropi njegovim naukom ni preveč naklonjen. To so predvsem zagovorniki čiste vzreje v okviru ene čebelarstvene pasme. Prihodnost bo pokazala, kdo ima prav.

Zavedam se, da moj opis samostan-

skega čebelarstva še daleč ni popoln. Vsem tistim bralcem, ki si žele bolj natančno seznaniti z bratom Adamom in njegovim čebelarstvom priporočam, da vzamejo v roke Slovenskega čebelarja 1964, ter preberejo članke prof. Edija Senegačnika in tovariša Valentina Benedičiča.

GRENKI MED

Med je lahko grenak. To so spoznali tudi naši uvozniki. Na primer Čebelarstveni kombinat v Beogradu. Ta kombinat je želel uvoziti iz Grčije 350 ton medu. Z Grki so se zmenili za ceno 510 dolarjev za tono medu. Ko pa bi morali Grki med odposlati, so sporočili novo ceno: 940 dolarjev. Na jugoslovanskem trgu so namreč našli boljšega ponudnika. Zaradi nelojalne konkurence sami sebi zvišujemo cene. Na koncu pa vse to plača potrošnik.

V Jugoslaviji pridelamo na leto približno 4500 ton medu, premalo za naše potrebe. Nihče ne ve natanko, koliko medu uvozimo. Za lani je bil menda predviden uvoz 800 ton. Uvažali smo iz sosednjih držav, iz Grčije, Bolgarije, Romunije. Uvozni pogoji niso vabljivi, razen tega pa je uvoženi med slabše kvalitete kot domači.

Naše čebelarstvene organizacije so si že večkrat prizadevale organizirati uvoz medu in preprečiti nelojalno konkurenco. A niso bile uspešne. Dosedanji uvozniki so delali naprej po starem, v škodo sebi in drugim.

Tuji pridelovalci medu so zaslužili našo neenotnost. Svoje ponudbe pošiljajo na različne naslove. Med prodajo tistemu, ki ponudi več.

Zanimivo je, da so pri nas idealni pogoji za razvoj čebelarstva. Vendar pridelamo iz leta v leto manj medu. Družbeni sektor se skoraj ne ukvarja s čebelarstvom. V njegovih rokah sta komaj dva odstotka panjev.

Še huje, nekatere občine čebelarje celo obdavčujejo. **Pri nas nimamo nobenega čebelarstvenega inštituta. Potem ni čudno, da je pridelek minimalen.** Milijoni kilogramov medu nam propadejo samo zato, ker nimamo dovolj čebel, da bi nabrale nektar, ki ga ponuja narava v 260 tisoč hektarih vinogradov, v 442 tisoč hektarih sadovnjakov, na šestih milijonih hektarjih travnikov in pašnikov, v devetih milijonih hektarjih gozdov. Neoprašene in ne zadosti oprrašene rastline pa dajo tudi milijone kilogramov manj plodov.

Časopis TT z dne 3. I. 1973.

OBVESTILO

Čebelarstvena družina Polje obvešča vse svoje člane, da bo v nedeljo, dne 4. 2. t. l. ob 9. uri v novi šoli v Polju sestanek, na katerem nam bo govoril o proizvodnji, pridelavi in uporabnosti cvetnega prahu in matičnega mlečka ugledni in izkušeni čebelar tov. Lojze Kastelic. Vabimo vse člane čebelarje in tudi druge, ki se za to zanimajo, da se sestanka udeležijo.

Predsednik čeb. dr. Polje
Maks Avšič

MELISA VABI ROJ

IVAN KRAJNC

Melisa (*Melissa officinalis*) je rastlina, ki jo čebelarji južnih republik naše domovine uporabljajo za lovljenje rojev. Ima zelo prijeten vonj, podoben vonju limone. Njena domovina je vzhodno Sredozemlje, Sirija, Perzija in Turkestan. Pri nas raste v naravi zraven gozdov, na obalah in blizu naselij. Je zdravilna rastlina. Nekoč so jo gojili za proizvodnjo likerjev. Priporoča se v raznih zdravstvenih knjigah kot uspešno zdravilo proti živčnim in tem sorodnim boleznim, kakor melanholija, hipohondriji, histeriji itd. Že župnik Kneip je v svoji knjigi ni pozabil. Največjo slavo pa sta ji pela Oerter-Bauer v svoji knjigi »Heilpflanzen-Taschenbuch«. Razmnožuje se s semenom ali s presaditvijo. Zraste do 70 cm visoko. Cvet je zgrajen tako kot pri mrtvi koprivi. Je bel ali bledorumen. Cvete julija in avgusta. Je medonosna rastlina.

Menda prav zaradi tega ljubijo čebele vonj te rastline, ker vpliva zelo pomirljivo nanje, posebno ob splošni razburjenosti v času rojenja.

Takoj ko roj zapusti panj in veselo raja po zraku ter išče, kam bi se vse-

del, vzame čebelar pest sveže utrpane melise in nadrgne z njo notranje stene panja, oziroma lovilnika, s katerim hoče ogrebsti roj. Ko je s tem gotov, vrže meliso, kolikor mu je še ostalo v roki, na dno panja ali lovilnika. Nato vzame še nekaj sveže melise in jo temeljito zmane med dlanmi. Z meliso natrt panj vzame pod pazduho, stopi pod čebelni metož, vzdigne kvišku kakor k molitvi sklenjeni obe roki, v katerih ima še strto in zvaljano meliso ter nekolikokrat močno pihne skozi roki proti čebelam. Te se takoj začno spuščati proti njemu. Ko to opazi, postavi panj na tla, položi nanj meliso, ki jo ima v rokah in stopi na stran. Čebele se brez obotavljanja spustijo kar v curkih proti panju in ga z veseljem zumom zasedejo. Nadaljnje delo z rojem pa nam je tako vsem znano.

Melis je več vrst. Srbi jo imenujejo pčelina ljubica, Turki pa ji po Bosni pravijo agulot. Iz starejše literature pa zasledimo, da je čebelar Josip Kosi iz Celja tudi pri nas v Sloveniji na zgoraj omenjeni način uporabljal meliso.

ROJ SI IŠČE NOVO BIVALIŠČE

Naravno razmnoževanje čebelnih družin sovpada s časom najboljše paše, torej v dobo največjega izobilja. Pašne čebele marljivo prinašajo medičino in pelod, matica pa dan za dnem močnejše zalega. Celice se naglo polnijo in nekega dne so vse polne. Že dalj časa je harmonija v družini ogrožena, med raznimi skupinami čebel nastaja nesoglasje in razvija se vedno večja težnja za rojenje.

Določene dne zapusti skoro polovica vseh čebel svoj panj s staro ma-

tico in se navadno zbere v bližini čebelnjaka v obliki rojevega grozda na primerni veji. Za nasledstvo v izrojenju je po naravi zadostno poskrbljeno: v satovju je obilo pokrite in tudi mlade zalege, pa tudi nekaj matičnikov je zaleženih.

Grozd na veji je skrbno organizirana celota. V notranjosti visijo narahlo spete verige čebel, kot jih vidimo pri gradnji novega satovja. V teh verigah se druge čebele z lahkoto premikajo sem ter tja. Na zunanji strani grozda

pa tvorijo starejše čebele v dveh — treh slojih trden oklep, ki ima samo na enem mestu odprtino, kot nekako žrelo, za stike čebel v notranjosti grozda z zunanjim svetom.

Kmalu potem, ko se čebele umirijo in roj trdno sedi na veji, lahko opazimo na površini grozda nekatere čebele, ki se vrtijo in plešejo, kot bi imele sporočati nekaj važnega. To so iskalke, čebele stezosledke, ki jim pripada naloga, da poiščejo roju novo domovanje. Kakor so še pred dnevi na satju v panju opozarjale s plesi na novo pašo, tako zdaj tudi s plesi oznanjajo, da so našle primerno bivališče in tudi, kje se nahaja.

Že **Latham** je leta 1927 opazil te plesne in jih tudi omenil, vendar jih ni nadalje opazoval. Navadno že čebelar sam pohiti, da ogrebe roj v primerno posodo in ga čimprej vsadi v pripravljeni panj.

Kaj se pravzaprav dogaja, kadar čebelar pravočasno ne ogrebe roja?

Lindauer je v letih 1955/56 razčistil dogajanja pri rojih, ki jih vedoma ni ogrebal. Videl je plesoče čebele, jih označeval in še naprej opazoval, dokler se roj ni dvignil in odletel proti novemu domovanju. Včasih se je zgodilo šele po nekaj dnevih.

Kmalu je spoznal razliko med plesi pašnih čebel in rojevih plesalk. Pašne čebele navadno plešejo le eno do dve minuti, nato odlete na pasišče po novo zalogo medicene. Rojeve plesalke pa se sučejo četrto do pol ure, nekatere z odmori tudi po več ur, predno odlete na novi dom, nakar spet nadaljujejo s prejšnjim plesom. Vendar pa vse plesalke, vsaj v začetku, ne javljajo istega najdišča. Ena je staknila tu, druga je našla drugje primeren kotiček za novo domovanje; morda zapuščeno gnezdo žolne, morda votel žlambor ali razpoko v zidu s preperelo gredjo ali celo zapuščeno mišje gnezdece v zemlji. Tako vabijo plesalke na več strani hkrati.

Osupljivo pa je, da se slednjič po več urah ali celo dnevih plesalke zedinijo na eno točko, na najprimernejši dom. Šele, kadar zaplešejo plesalke enoten korak, se roj dvigne in odleti v smeri nakazane poti.

Pri vseh rojih, ki jih je **Lindauer** opazoval, so se čebele redoma dvignile, kadar so plesalke nakazovale isto smer in oddaljenost. Po opazovanju, kako so posamezne skupine plesalk spreminjale nakazovalno smer, se da sklepati, proti kateri strani bo roj odletel. **Lindauerju** se je celo posrečilo, da je na podlagi opazovane smeri prišel še pred rojem na mesto, ki so ga plesalke izbrale za novi dom.

V svoji knjigi piše **Frisch** o teh plesih: »Priznati moramo, da smo za beležili tudi neuspehe. Pa vsakokrat smo se morali bolj čuditi nad iznajdljivostjo, s katero so prve iskalke staknile primeren prostor za novo domovanje. Še bolj pa smo morali občudovati plesalke na rojevem grozdu, ki so z neverjetno točnostjo obvestile druge čebele o smeri in oddaljenosti novega gnezdišča. Le z največjo natančnostjo v podatkih so mogle novinke izslediti novi kraj, kjer jih ni privabljala ne barva cveta pa tudi ne njegov vonj, kot se to dogaja na pasiščih.«

Pozneje je **Lindauer** še ugotovil, da prve stezosledke s svojo vonjavno žlezo opozarjajo okoli brenčече novinke, kje je pravo mesto prihodnjega gnezdišča.

Sporazumevanje za enoten prostor pa ne poteka vedno gladko. Pri nekem **Frischovem** primeru se je zdelo, da so se plesalke že po nekaj urah zedinile. Toda naslednje jutro je druga skupina plesalk močno poudarjala skoro nasprotno smer. Dva dni je trajalo nesoglasje, dokler le ni slednjič zmagala prva skupina. Kako pa sploh pride do soglasja?

Frisch je spoznal, da je živahnost plesa in njegovo trajanje nekako stopnjevano po kakovosti novega gnezdi-

šča. Kakor oznanjajo pašne čebele po raznih vidikih rentabilnost pasišča, tako ocenjujejo iskalke novo stanovanje po drugih, povsem različnih dejavnikih. Dobro prostore označujejo z živahnejšimi in krepkejšimi gibi plesa kot manj ugodne. Na ta način se zbira večina za boljše gnezdišče. Pri tem sprejemajo iskalke, ki so našle manj ugodno stanovanje, od živahnejših plesalk napotke in si tudi same ogledajo novo stanovanje in seveda zanj tudi agitirajo.

Pojavlja pa se vprašanje, katere čebele so iskalke in kako nastanejo. Rojčna je doba najboljše paše, ko so celice v panju polne zalege in medu. Pašne čebele prinašajo polne želodčke medičine in ponujajo svoje dobrote, toda nihče se dosti ne zmeni zanje, ker pač ni prostora. Pa tudi nabiralke peloda ne najdejo več celic, kamor bi odložile svoj tovor. Pašne čebele so obsojene na brezdelje. Ravno pomanjkanje prostora žene družino v rojilno razpoloženje. Vsi čebelarji poznamo ta pojav: »čebele so postale lene«. Toda naravni čut za delo in iskanje požene pašne čebele v drugo smer: nova družina, se pravi roj, bo v kratkem rabila novo stanovanje. Kaj je bolj naravnega kot to, da začenjajo te čebele iskati kraj, kjer bi se dalo zgraditi nov domček? Narava jim je dala čut za stikanje, da obletavajo vse mogoče in nemogoče prostore v okolici. Tako postanejo nekatere pašne čebele iskalke, prave stezosledke. To udejstvovanje je

le začasno in je omejeno le na čas rojenja.

Kadar taka čebela stakne primeren prostor za novo domovanje, hoče to povedati tudi drugim sestram v panju; zato zapleše na satju svojo novico. Kako druge čebele sprejemajo ta ples in ga ne zamenjujejo z vabljenjem na novo pasišče? Pašna čebela po plesu ponuja prinešeno medičino in s tem označuje namen svojega plesa. Iskalca pa ne prinaša medičine, ampak stegne svoj jeziček in prosjači za hrano. Čim živahnejši je ples, tem boljše je odkrito novo stanovanje. Tak je položaj tudi na rojevem grozdu, ko mirno ždi na veji.

Kdaj se roj razpusti in kdo ga spet požene v zrak? Spet so to iskalke. Ko so se dokončno zedinile za najboljšo so se dokončno zedinile za najboljšo možnost domovanja, se vse iskalke hipoma zapode preko grozda z naglim frfotanjem. Na ta način je dan znak za splošen preplah in kmalu zatem je ves roj v zraku. In spet so iskalke tiste, ki vodijo roj po znani poti proti novemu domovanju. Medtem ko se roj spreletava počasi po zraku, je videti več sto iskalk, ki z neverjetno naglico frčijo skozi roj v smeri novega stanovanja. Pa se kmalu spet vrnejo na rob rojevih čebel, od koder spet švignejo v označeno smer in to kar naprej ponavljajo. To vodenje roja v pravo smer je Lindauer ugotovil že leta 1955.

Peschetz v *Bienenvater* 11/1972.

Povzel J. M.

OBVESTILO

Čebelarско društvo v Ljutomeru obvešča svoje članstvo in čebelarje svojega območja, da bo letni občni zbor društva v nedeljo, 4. februarja ob 9. uri v prostorih osnovne šole na Ormožki cesti.

SPREJMEMO ČEBELARJA

Čebelarja, sezonskega, sprejmemo. Ponudbe na naslov: ZAVOD ZA ČEBELARSTVO, Ljubljana, Rožna dolina, c. XIX/2, telefon 63-715.

V tej številki našega glasila smo začeli z novo rubriko, v kateri bomo objavljali prispevke, ki govorijo o izkušnjah in preizkusih naših čebelarjev.

PREUREDITEV AŽ PANJA 9-SATARJA PO NAČELU KIRARJEVEGA PANJSKEGA SISTEMA

STANE ŠAUPERL

V 11. številki Slovenskega čebelarja 1972 na straneh od 307 do 309 je bil priobčen moj prispevek pod gornjim naslovom. Ker sem s tem v zvezi prejel kar precej pošte in bi težko odgovoril vsakemu posebej, vprašanja pa so približno podobna — zadevajo predvsem nazorno predstavo in tehnična vprašanja, ki omogočajo predelavo.

1. Originalni načrti Kirarjevega panjskega sistema tipa »A« — »mali Kirar« — z vgrajeno begalnico ali vgrajenim izbegališčem, ki jih je moč naročiti pri čebelarskem društvu Maribor.

2. Pripomoček je lahko model predelane panja, ki ga lahko dobite pri meni, Dupleška cesta 313 v Mariboru. Zanimanim čebelarjem sem v zimski sezoni, to je do konca marca, na voljo vsako soboto dopoldne od 8. do 12. ure. Obisk prej javiti. Po 1. aprilu obiskov ne bom več mogel sprejemati, ker bom polno zaposlen pri svojih čebelah.

3. Za lažjo predstavo bralcem prilagam fotografijo svojega stojišča, v katerem je eden od predelanih panjev AŽ 9-satar viden od znotraj in to od vrha proti tlom:

— prazen prostor nad mediščno naklado (kaseto);

— mediščna naklada (imenovana tudi kaset), ki leži na kovinskih »C« nosilcih, ki so pritrjeni na steno panja;

— v temni globeli pod mediščno naklado so obešeni počez plodiščni satniki, ki vise na žeblih v »C« nosilcu; teh je 12 po številu. V roki držim tak satnik s čebelami, ko jemljem čebele za plemenilčke;

— ob kozici sloni okence, s katerim zapiram zadaj plodišče;

— za menoj leži lesenitna ploščica (zlepjena iz 2 × 3 mm debelih ploščic) z majhnim okencem, ki ga prekriva žična mreža št. 10, ki je opisana pod točko 6 na strani 308 prej omenjenega članka.

Posebej moram zapisati to, da sem pri predelavi ohranil vse sestavne dele AŽ panja. Če mi predelani panj ne bi odgovarjal oziroma dajal boljših uspehov pri čebelarjenju, bi lahko tako predelani panj vsak čas vzpostavil nazaj v tako stanje, kakršen je bil prej. To pomeni mnogo v primeru prodaje panjev. Prilagodite ga pač kupcu, ki ga imate. Čebelarjem, ki se bodo morebiti odločili za predelavo, zlasti tistim, ki ne žele imeti težav s strdjo v satovju (taki letini sta bili 1968 in tudi 1972 na večjih gozdnih območjih Slovenije), ko ne moremo vnaprej vedeti, katera ušica bo povzročala medenje in kako dolgo bo medilo, oziroma bodo čebele nosile mano, ki takoj trdi že v satovju, bo tako predelani panj prava rešitev. Večji uspeh pri čebelarjenju bo v tem, da ne bodo imeli medu le v satovju marveč tudi v čebrih. Kot primer naj omenim, da ko smo letos ob stoletnici kmetijskega šolstva v Mariboru priredili čebelarsko razstavo in prikazali tudi Kirarjev panj in polne mediščne sate vodji Graške čebelarske šole iz Avstrije, gospodu Otmarju Rainprechtu, je ta med drugim dejal tov. Jožetu Resniku, ki mu je to razlagal ... »to je ideja; če bi letos (1972) pri nas imeli taka medišča, bi lahko bilo v naših skladiščih pet ton več medu!« Ta ugotovitev priznanega čebelarskega strokovnjaka pove sama zase dovolj. Genialnost našega nestorja Franca Kirarja pri stvaritvi tega medišča je v tem, da je napravil medišče, ki je vsestransko uporabno za vsako pojavno medenje — samo da medi in čebele znašajo med v satovje. Potem tudi čebelarju ni težko priti do pridelka. Če ni druge pomoči, pa strd postrgamo s stržcem in pridelamo strd in vosek. Tehnološki postopek predelave »postržka« pa je Franc Kirar rad pripovedoval čebelarjem, ki so ga hodili obiskovat in zato to ni več nobena skrivnost. Spomladi imam v panjih, ki so na toplo stavbo, hitrejši in močnejši razvoj čebeljih dru-

žin in zato tudi lahko že izkoristim zgodnje paše, ki se tu in tam pojavijo v ugodnih pomladih. Pri vseh svojih družinah skrbim za redno obnovo mladih plodnih matic. Če katera zaostaja v zaleganju, jo brezobzirno zamenjam s plodovitejšo, ki jih imam vedno v rezervi. Odbiranje matic in njih vzreja je ena od temeljnih zapovedi na poti k uspehom v mojem čebelarjenju. Odbiram dosledno med tistimi družinami svojega 150-panjskega čebelarstva, ki so trajno nagnjene k preleganju; o tem sem razvil tekom desetletja v svojem čebelarjenju poseben način odbiranja in določanja tistih družin, ki se zanesljivo nagibajo k preleganju in to tudi prenašajo na potomstvo. Pri rojivih družinah prav tako brezobzirno odstranim matico in jo zamenjam iz vzreje prelegajočih družin. Z mladimi maticami iz prelegajočih rodov sem si zagotovil trajno živalne družine, ki mi pa z rojenjem ne delajo prevelikih sitnosti.

S tem pa nisem povedal pravzaprav nič novega; le to, da sem se pri svojem delu s čebelami prilagajal biološkim zahtevam

čebel in celo več; z odbiro sem oblikoval v mejah možnosti za svoje potrebe družine, ki mi v sedanjem načinu čebelarjenja odgovarjajo. Ne trdim, da mi bo ta selekcija čebel odgovarjala, če bi predsedal na večji panjski sistem — npr. nakladni LR — kar imam namen iz poizkusnih namenov storiti, tako, da bi si ob tem pridobival novih izkušenj in selekcioniral svoje čebele tudi za to zvrst panjev in način čebelarjenja v njem.

Dokler bom lahko pri čebelarjenju sledil uspehom in njih izboljšavam, me na tej poti ne bo ustavilo nič, da se ne bi oprijel še česa, kar bi mi pri tem pomagalo. Pri svojih 38 letih se mi to še lahko enkrat ali dvakrat poplača, predno se bom iz raznih razlogov ustalil pri dokončnem načinu čebelarjenja. Kje bo to, kdaj bo to, ne bi želel sebi postavljati niti časovnega niti drugega mejnika.

Morebiti kdaj v naslednjih mesecih bom opisal posebni način določanja družin pri odbiri, ki z veliko zanesljivostjo nagibajo v potomstvu k preleganju — kar je plod mojega skoraj 10-letnega trdega dela.

Stojisce,
v katerem
je eden
od predelanih
panjev

ŠE O KRMLJENJU NA ZALEGO

RUDI OREŠNIK

O tem čebelarstvu ukrepu je bilo v zadnjih nekaj letih v našem glasilu že veliko zapisano. Zanimiv je predvsem za čebelarje, ki so s svojimi čebelami na taki zemljepisni legi, kjer večinoma ni vso čebelarstvo sezono zagotovljena čebelna paša. Poznamo eno ali več brezpašnih dob.

V naših krajih je pomladanska paša iz leta v leto manj zanesljiva, zato se čebele ne razvijajo tako, da bi v maju in juniju lahko izkoristile glavno pašo. Zato se čebelarji poigramo z naravo s tem, da sami ustvarimo za čebele trajno pašo, in sicer s krmljenjem na zalego. Dandanes krmljenje navadno povežemo z zdravljenjem noseče, ko raztopimo primesto nosečak ali pa antibiotik fumidil. Kdaj bo čebelar pričel s pomladanskim krmljenjem na zalego, je odvisno od kraja, kjer čebelarji in tamkajšnjih pašnih razmer; važno je le, da to stori 40 do 45 dni pred glavno pašo.

V vsej čebelarji sezoni pa pride po navadi najkritičnejša brezpašna doba v juliju in avgustu; zato ne dopustimo, da takrat čebelne družine oslabe, ker bodo slabe tudi prihodnje pomladi. Zavedati se namreč moramo, da že sedaj postavljamo temelje za uspeh v prihodnjem letu. Prevaževalci, ki vozijo svoje ljubljence v Liko, kjer v avgustu večkrat zamedijo materina dušica, jesenska resa ali pa celo žepek, pa lahko dobijo svoja julijska prizadevanja še isto leto poplačana.

Ker je bilo o pripravljanju klaje za krmljenje na zalego in nadomestkih za obnožino že v našem listu veliko napisano, čebelarji sami pa imajo različne izkušnje, bi bila razprava na tem mestu odveč.

Živimo v moderni dobi, kjer vsakemu primanjkuje časa, zato tudi čebelarji gledamo, kako bi ga čim racio-

nalneje izkoristili in pri tem dosegli boljše uspehe.

Z zanimanjem smo sprejeli članek, ki ga je v 2. številki našega lista 1970. leta o novem pitalniku priobčil inž. Franček Šivic. Predstavil nam je vedrico, katero imajo strokovnjaki za iznajdbo desetletja. Približal nam jo je z opisom in slikami ter navedel njene dobre in slabe lastnosti. Brez dvoma je to sodoben pitalnik za zimsko krmljenje, z njim pa še ni rešeno krmljenje na zalego posebno v AŽ panjih, ki pri nas prevladujejo in v panju tipa Kirar.

Za odpravo vrzeli pri krmljenju na zalego tekom vse čebelarje sezone pri vseh vrstah panjev je najdena idealna rešitev, ki je nekaka kombinacija vedrice z mostičkom. Namestitev vedrice z mostičkom je prikazana na shemi.

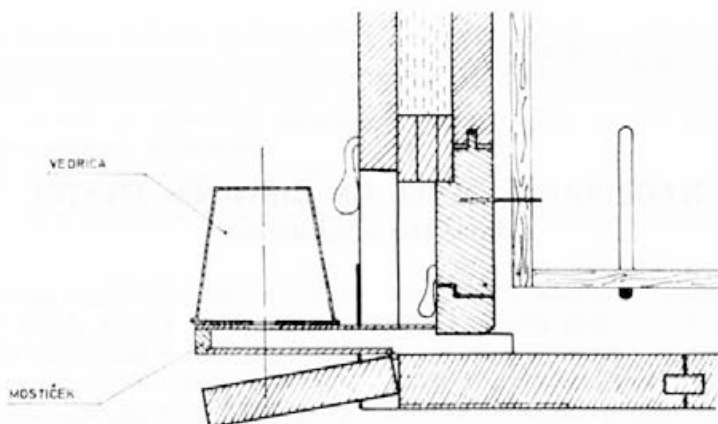
Shema

Kot je iz sheme razvidno, je mostiček povezan z žrelom panja tako, da imajo čebele vanj direktno vstop, hkrati pa onemogoča vstop v mostiček drugim čebelarjem. Na gornji strani mostička je luknja, na katero je povezana plastična vedrica vsebine 7 dl. Pristop čebelarjem do klaje je enak kot pri vedrici za zimsko krmljenje. Klaja se dodaja pred panji, tj. izven čebelnjaka. Čebelar, ki ima panje z malimi žreli, si lahko žrela za namestitev mostička poljubno razširi, da čebele kljub temu še lahko izletavajo.

Ker je prednost plastične vedrice inž. Šivic že opisal, jih tu ne bom posebej navajal. Opisal bom le prednosti male vedrice v kombinaciji z mostičkom.

1. Uporabna je za krmljenje na zalego pri vseh panjskih sistemih, celo pri naših, že skoraj pozabljenih kranjičih.

2. Dodajanje klaje je enostavno in hitro na prostem pred panji tako, da

lahko to delo opravi čebelarjeva žena ali otroci.

3. To je posebno važno ob pomladanskem krmljenju, ker ni potrebno odpirati in odkrivati panjev, saj je čebelni družini ta čas toplota najbolj potrebna.

4. Ko čebele ne morejo zaradi dolgotrajnega deževja na vodo, služi vedrica z mostičkom za napajanje čebelne družine.

5. Čebelarji, ki čebelne družine krmito na zalego s sladkornim testom, odstranijo vedrico in ga namestijo v

mostiček, luknjo za dostop do vedrice pa prekrijejo.

6. Nenadomestljiva je za krmljenje ob brezpašni dobi julija in avgusta, ko so AŽ panji tudi v mediščih zasedeni s satnicami. Intenzivnejše krmljenje v avgustu in septembru pa dosega enake rezultate, kot jih je dosegel s svojim pitalnikom Igor Frančič iz Ljubljane, opisane na 111. strani, četrte številke Slovenskega čebelarja iz leta 1971.

Želim, da bi bila vedrica z mostičkom v veselje in zadovoljstvo vsakemu čebelarju ter nenadomestljiv pripomoček pri upravljanju čebelarstva.

OBVESTILO

Solske čebelarske-pionirske krožke obveščamo, da ima Zveza na voljo precej posameznih številk Slovenskega čebelarja s še vedno aktualnimi članki. Vodje krožkov vabimo, da ob obisku Ljubljane pridejo k nam na Zvezo po te zvezke, da jih razdelijo brezplačno članom krožka.

Uprava SČ

OPRAVIČILO

V Slov. čebelarju številka 7/8 leta 1972 je bilo pomotoma imenovan tov Franc Krže iz Vrhnike kot konstruktor novejšega tipa AŽ panja. Bralce vljudno prosimo, da oprostijo napaki, ki je nastala pri prepisovanju.

Opravičilo objavljamo na opozorilo tovariša Ignaca Groma iz Vrhnike.

ČD Dolomiti
Polhov Gradec

NADZIRANJE ČEBEL OB ČISTILNIH IZLETIH

Čebelariskim preglednikom!

Po zakonskih predpisih se mora obvezno prijaviti naslednje čebelne bolezni: pršičavost in nosestavost čebel ter hudo gniloba čebelje zalege. Pri čistilnih izletih je treba paziti zlasti na morebitne znake, ki kažejo, da čebele verjetno bolujejo za pršičavostjo ali za nosestavostjo. V 3. številki 1972 Pčele, organa Pčelarskog saveza SR Hrvatske je priobčil magister Zvonimir Šver iz Zagreba zelo dober opis znakov, po katerih lahko sumimo, da so čebele zbolele za pršičavostjo oziroma nosestavostjo. Iz tega opisa povzemamo:

Pršičavost

Znano nam je, da dobiva mišičevje, ki premika čebelja krila, kisik, ki ga potrebuje za svoje delo, prek prvega para trahej. Znano je tudi, da se okuži s pršico prvi par trahej. Potomstvo pršice zamaši v dveh mesecih trahejo popolnoma in tako onemogoči dostop kisika h krilnemu mišičevju. Zato lahko takrat opazimo značilne znake za to bolezen. Ti znaki so: bolne čebele prilezejo na brado in poskušajo vzleteti. To pa jim ne uspe in padajo pred panjem na tla. Nato znova poskušajo. Ti poskusi nas spominjajo na skakanje. Če čebele pogledamo natančneje, bomo opazili v nekaterih primerih nepravilen položaj kril. Bolne čebele se navadno zbirajo v skupinice, se polagoma umirajo in umirajo. Te znake lahko opazimo pri prvih čistilnih izletih pozimi, kakor tudi ob koncu zime ob prvih spomladanskih izletih.

Bolezen pa je mogoče zanesljivo ugotoviti samo z mikroskopsko preiskavo. Zato je treba poslati v preiskavo

kakih 30 čebel, ki kažejo zgoraj opisane znake bolezni. Čebele damo v škatlico od vžigalic ali v papirnato vrečko, napišemo številko panja, iz katerega so vzete ter ime in priimek lastnika, priložimo dopis z opisom vsega, kar je bilo opaženo pri čebelah in pošljemo po navodilih občinskega veterinarskega inšpektorja veterinarskemu zavodu, ki se ukvarja z ugotavljanjem čebeljih bolezni. Vse to opravi čebelariskim preglednikom sporazumno s pristojnim občinskim veterinarskim inšpektorjem.

Zaradi kontrole je treba odvzeti in poslati vzorce čebel na pregled tudi od tistih panjev, v katerih je bila ugotovljena pršičavost preteklo leto.

Nosestavost

V tej letni dobi se širi nosestavost najlaže med čebelami ene čebelje družine. To pride do izraza zlasti, če so šle čebele že bolne v zimo, če so prezimovale na neustreznem medu, ako so bile med zimovanjem vznemirjene ter ako je bila zima dolga in z redkimi čistilnimi izleti. V takih primerih blatijo čebele v panju in to sladkasto blato je glavni vir za okužbo mladih spomladanskih čebel. Pri prvem bežnem pregledu torej lahko opazimo blato čebel na satju, po notranjih stenah in po čelnici panja; na podnici v panju pa je večje število (preko 50) mrtvih čebel. Te mrtve čebele je treba poslati v preiskavo. V škatlici vžigalic ali papirnato vrečko damo kakih 30 čebel. Na škatlico ali vrečko napišemo številko panja ali kako drugo oznako ter ime in priimek lastnika. Ko zberemo vse vzorce, jih zložimo v zavoje, kateremu

priložimo dopis z opisom vseh opaznih sprememb v čebelnjaku in pošljemo področnemu veterinarskemu zavodu v preiskavo, seveda po navodilih pristojnega veterinarskega inšpektorja.

V vseh sumljivih primerih da občin-

ski veterinarški inšpektor nalog, da se odvzamejo vzorci čebel in odpošljejo področnemu veterinarskemu zavodu. Za preizkavo takih vzorcev čebel nosi stroške občina.

V. B.

OBVESTILO

Čebelarским društvom, družinam in čebelarjem, ki težijo k Celju oziroma k Mariboru!

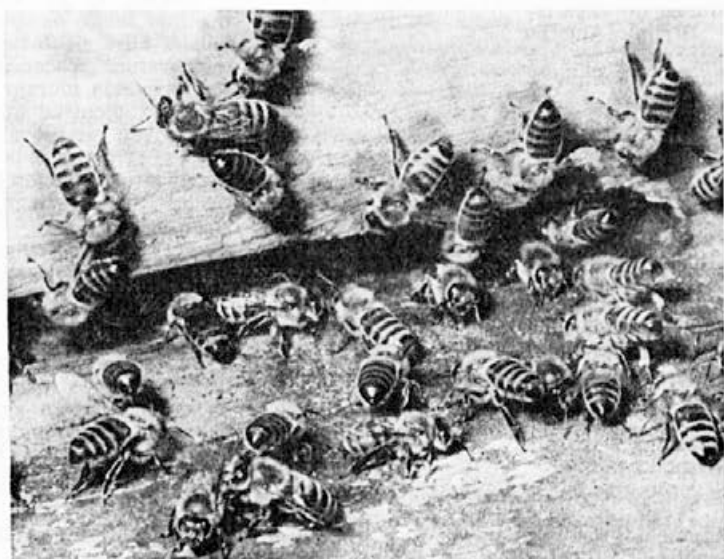
Dne 10. in 11. februarja 1973 bo dvodnevni tečaj za čebelarske preglednike v Celju, Gledališka ulica števil. 4. Začetek dne 10. februarja 1973 ob 8. uri.

Dne 17. in 18. februarja bo dvodnevni tečaj za čebelarske prgelednike v Mariboru na Kmetijski šoli, Vrbanska ulica št. 30. Začetek dne 17. februarja 1973, ob 8. uri

Obveščamo zaradi morebitne udeležbe.

Tajništvo

Pri prvem
spomladanskem
sprehodu čebel
bodimo pozorni!

MED IN REKLAMA

V roke mi je prišla reklamna stran švicarske Neue Zürcher Zeitung (Novi cirkularni časopis), v kateri ponuja firma Delikatess Globus svojim kupcem različne vrste medu. Ker sem prepričan, da tudi Vas zanima, kakšne in koliko vrst medu prodaja to podjetje, navajam vseh 46 vrst! Priznati moram, da je reklama privlačna in učinkovita. Vsaka vrsta medu ima svojo nalepko, na prodajni posodi verjetno celo v barvah. Niti dve nalepki nista enaki.

Pri vseh lebdijo čebela nad značilno cvetlico, sadežem ali silhueto dreves. Mnoge čebele so pokrite z značilnimi pokrivali. Nekatere dežele so zastopane z državno zastavo ali deželno značilnostjo (Eiflov stolp, italijanski škorenj, kitajski zid itn.). Kavbojka celo strelja z brzostrelko v cvet, ki je zataknen v kavbojski klobuk. Skoro vse cene se nanašajo za pol kilograma medu. Redke izjeme so priloge tej teži. Naštete so te vrste medu, cena v švicarskih frankih, (498 švicarskih frankov je 100,00 din):

Med z arktične detelje	4.50
Kavbojski	3.90
Ameriški gorski pomarančni	4.—
Gorski cvetlični iz	
Srednje Amerike	3.40
Kubanski trsn	3.90
Karibski palmov	4.20
Iz Haitija	3.90
Braziljski Amaconas	3.90
Avstralski travniški	3.90
Kitajski cvetlični	3.60
Cvetlični z Madagaskarja	4.10
Španski mešani	3.95
Španski s sončnic	4.00
Francoski od sivke	5.10
Italijanski cvetlični	5.70
Veltinski gorski cvetlični	5.90
Madžarski cvetlični	3.60
Romunski cvetlični	4.20
Švicarski nektar z jelke	5.80
Jugoslovanski cvetlični	4.20
Jugoslovanski s kadulje	4.20
Švicarski z regrata	11.30
Švicarski mešani	6.95
Severno ameriški z divjinskega	
cvetja	3.90
Ameriški bezgov	4.—
Mehiški cvetlični	3.20

Mehiški mešani	2.25
San Salvadorski	3.90
Kostariški	3.90
Argentinski travniški	3.90
Novozelandski travniški	3.60
Avstralski jagodnjak	4.20
Kitajski gorski	3.60
Izraelski pomarančni	3.95
Španski rožmarinovec	3.95
Francoski gozdni	5.80
Francoski z vresja	6.40
Italijanski rododendron	7.45
Češki mešani	4.50
Madžarski akacijev	3.95
Romunski lipov	4.20
Bolgarski travniški	3.90
Jugoslovanski gozdni	4.20
Grški timijanov	7.10
Švicarski pomladanski	6.95
Gorski z Bernskih planin	6.95

Kdor zna, pa zna!

J. M.

MATICE, POSLANE PO POŠTI IN DONOS

Matice, ki jih vzrejevalci pošiljajo po pošti, se lahko okužijo s spremljajočimi čebelami ali s slabo hrano. Tudi sprememba temperature zračnega pritiska in prekinitve zaleganja morejo slabo vplivati na nadaljnje življenjske matice. Zato so v letih 1968—1970 raziskovali, kako vplivajo zračna in zemeljska prometna sredstva na razvoj družin, donos in tiho zamenjavo matice pri tistih družinah, ki so jim dodali poslane matice.

Preizkusili so 60-matic-sester. Od teh so jih 20 poslali po letalski pošti, 20 z običajnim transportom, ostalih dvajset pa so pustili v matičnicah v njihovih materinskih družinah.

Po 48 urah so vseh 60 matic dodali brezmatičnim družinam. Rezultati, ki so jih dobili v dveh sezonah, kažejo na to, da je opaziti le vpliv tihe zamenjave pri tistih matičnicah, ki so bile poslani po pošti, medtem ko vpliva na razvoj in donos niso opazili.

»Amer. Bee J.«, 4/72.

L. K.

KAKŠNE SO ZALOGE CVETNEGA PRAHU V NARAVI?

Veliko povpraševanje po cvetnem prahu zahteva odgovor na gornje vprašanje? Da bi določili, koliko cvetnega prahu je v cvetovih različnih rastlin, so s pomočjo izpiranja z etrom izprali iz posušenih cvetov prah.

Zalogo cvetnega prahu na hektar površine so nato izračunali. Pri drevesih so upoštevali število cvetov na m² površine krova in število dreves na ha. Tako so dobili naslednje količine cvetnega prahu:

— Jablana (30-letni nasad) — 26—29 kg/ha — (20—30)

— Facelija — 245—1077 kg/ha — (150—300)

— Ajda — 178—394 kg/ha — (50—100)

— Repca — 91—174 kg/ha — (40)

— Gluha kopriva — 11—61 kg/ha — (50—100)

— Regrat — 71—371 kg/ha

(Vrednosti v oklepaju pomenijo količino nektarja, oziroma količino sladkorja v nektarju, ki ga imajo rastline na površini enega hektarja. Sladkor je podan v kg/ha). Podatke za hektar smo povzeli po drugem viru in so dane za primerjavo, da vidimo, s čim je določena rastlina bolj »zalozena« — op. prev.)

Kot je videti, je »zlata v prahu« kar precej v naravi, vsekakor pa toliko, da bo čebelarjenje na cvetni prah tudi v prihodnje rentabilno.

»Pszczelarstwo« 3, 4/72.

L. K.

NOV NAČIN PRESAJANJA MLADIH ŽRK

V sodobni vzreji matic je presajanje mladih žrk že splošno v rabi. Vendar je delo zaradi natančnosti zelo zamudno.

Čebelarji mojster A. PREDMERSKY je v Nemški demokratični republiki izoblikoval zelo enostaven način presajanja žrk.

Priloge: Najprej pripravimo biološko tekočino, da dobre tri grame kuhinjske soli in čajno žličko medu raztopimo v pol litra vode in raztopino segrejemo na 35—37°C ter jo obdržimo pri tej temperaturi. Obenem pripravimo primerno število matičnikov, ki jih vedno najdemo na spodnjem robu satovja. Dno piskrkov ovlažimo s kapljico matičnega mlečka, ki smo ga malenkostno razredčili s toplo vodo. Samo ob sebi je umevno, da pripravimo tudi panj, ki bo sprejel matičnike s presajenimi žrkami v vzrejo.

Nato pritrdimo na prazen satnikov okvir temno mrežico od zavržene najlon-

ske nogavice. Primeren kos temne lepenske in kos debelejšega pivnika prirežemo na velikost satnice, da z lahkoto gresta v okvir. Lepenko s pivnikom primerno podložimo, da se pivnik dotakne najlonske mrežice. Vendar mora les okvirja povsod ležati na delovni mizi.

Iz prvovrstnega plemenjaka vzamemo sat z mlado zalogo in ometemo vse čebele nazaj v panj. Poiščemo primeren del satja z najmlajšo zalogo in s kapljalko kapljemo toplo biološko tekočino v celice. Ko smo dosegli zadostno število žrk, obrnemo sat in z rahlim udarcem ob robu okvirja z najlonsko mrežico spravimo žrke iz celic na mrežico. Pivnik naglo popije odvisno vodo. Okvir toliko privzdignemo, da odstranimo moker pivnik, nato ga spet povežemo na lepenco. Svetle žrke so na temni podlagi dobro vidne. Najprikladnejše so tiste žrke, ki izgledajo, kot bi imele grbo na glavi. Te so ravno prave, ker so stare pol dne. S konico čopiča z lahkoto snamemo žrko z mrežice in jo presadimo v pripravljen matičnik.

Delo gre hitreje od rok, kot se ga opisuje. Rejnik tako pripravljene matičnike zelo rad sprejme in običajno se izvali nad 80 % mladih matic.

Po Garten u KTZ 20/1972.

J. M.

POMANJKANJE OBNOŽINE V PANJU VZPODBUJA ČEBELE K POVEČANEMU NABIRANJU

Da bi ugotovili, kako vpliva pomanjkanje obnožine v panju na intenzivnost nabiranja, so spomladi ob najbujnejšem cvetenju sadnega drevja odstranili iz poskusnih panjev vso obnožino. Nato so kontrolirali število čebel, ki so prinesle obnožino in tehtali njeno težo. Ugotovili so, da odstranitev obnožine iz panja povečuje delovno vnašo pri nabiranju. Količina prinesene obnožine se je v povprečju povečala za 85 %. S tem pa se je tudi povečala učinkovitost oprave sadnega drevja.

»Ref. žurn.«, 5/72

L. K.

PRIPRAVLJANJE DRUŽIN ZA VZIMLJANJE

(Odlomek iz predavanja čebelarskega mojstra J. Borndörferja)

Takoj po glavnem točenju sledi glavni preged družin, se pravi: letna odbira, katere so sposobne za prezimovanje in katere družine je treba izločiti. Družine, ki

so določene za prezimovanje, moramo takoj po točenju izdatno krmiti, da vskladišči vsaj tri četrtine zimske zaloge. Priporočljivo je, da odstranimo matično rešetko, ker le na ta način ostane ohranjenno veliko gnezdo. Čebele odlagajo hrano v medišče nad gnezdo, pod medom pa je dovolj prostora za zaleganje zimskih čebel. Temu močnemu krmljenju sledi še dražilno krmljenje. Postopek je tak, kot ga najdejo čebele v naravi. Močno krmljenje predstavlja zanje glavno pašo, njej pa sledi pojemajoča jesenska paša — naše dražilno krmljenje, ki ga lahko raztegnemo tja do srede septembra. Na ta način se v družini porajajo zdrave jesenske čebele in panji gredo v zimo skoro brez izrabljenih starih čebel.

Tiste družine, ki so določene, da jih izločimo, pa ves čas pomalem dražilno krmiti. Tudi tem panjem odvzamemo matično rešetko. Pri teh družinah mi gre le za to, da se še v poznem času poraja čim več mladice, ker nameravam z njimi ojačati plemenjake, določene za prezimovanje. Gnezdo tako pojačene družine mora skoraj dve tretjini segati v medišče! Na ta način dobim še v septembru družine, ki mi njihova moč zagotavlja, da se bodo na pomlad krepko razvijale in bodo izkoriščale že prvo pomladansko pašo.

Der Imkerfreund, 12/1972.

J. M.

ČMRLJI V PANJIH

Čmrlji so odlični opravevalci črne detelje in še nekaterih zužkosvetnih rastlin. Črno deteljo oprašijo 70 % čmrljev in 30 % čebel. V treh tednih cvetenja lucerne oprašijo čbela 3000 njenih cvetov. V istem času oprašijo čmrlj 200.000 njenih cvetov. Zato je popolnoma razumljivo, da so začeli pozkušati, kako bi zaščitili čmrlje pred izumiranjem.

V Franciji, Švici, SZ in drugod so začeli izdelovati male lesene panjičke in jih zakopavati kot vabe v zemljo ali pa jih obešati na kole zabite v zemljo (med košnjo se namreč uniči največ čmrljih gnezd).

Panje napolnijo z mahom in vato, ki jo uporabljajo za gnezda laboratorijskih miši. Pravijo, da taka vata zelo privlači čmrlje, da si v njej uredijo svoje gnezdo. Ko so razmestili na 6,5 ha površine 50 takih panjev, se je v nje naselilo 32 % čmrljih družin.

V Omski oblasti vsako leto po radiu in v časopisu propagirajo zaščito čmrljev in poudarjajo njihovo korist. Take oddaje

se navadno končajo s pozivom, naj prebivalci povedo za gnezda, ki jih najdejo v naravi. Pravijo, da se zelo radi odzovejo in sporočajo nahajališča kmetijski preizkuševalni postaji.

»Pčelovodstvo«, 7. 9. 1972

L. K.

ČEBELNA PLEMENA IN PROIZVODNJA VOSKA

V Sovjetski zvezi je E. V. Starostenko raziskoval, koliko voska izločajo posamezna čebelna plemena. Za ugotavljanje je vzel temno rusko gozdno čebelo, karnijko, sivo kavkaško čebelo in čebelo iz dalnjega vzhoda. Pri posameznih plemenih navaja velikost voskovnih žlez in poudarja vpliv le-teh na količino izdelave. Iz dvoletnega preizkuševanja podaja količino voska, ki ga v enem letu proizvede čebelna družina in pa količino voska, ki pride na 1 kilogram živih čebel. V poprečju dveh let je karnijka izdelala 1,13 kg voska, srednja ruska čebela 0,96 kg, čebela iz dalnjega vzhoda 0,91 kg in kavkaška sivka le 0,88 kilogramov voska.

Po Pčelovodstvu, 5/1971.

J. M.

ČEBELARJI — FARMARJI

Ameriški čebelar, ki se s čebelarjenjem ukvarja poklicno, upravlja od 600—6000 panjev. Če ima čebelarstvo več kot 600 panjev, potrebuje pomočnike. Nekateri čebelarji se združujejo, ker menijo, da je oblika kooperacije najugodnejša.

V njihovih pogojih čebelarjenja morajo čebelar in pomočniki znati uporabljati mehanizacijo. Množično uporabljajo žerjave za nakladanje in razkladanje panjev pri prevozu.

Nekdaj so panje postavljali v vrste, sedaj se pa bolj zavzemajo za grupno postavljanje panjev na stojišču. Menijo namreč, da imajo tako boljše rezultate. Število panjev na stojišču določajo glede na zaloge nektarja v določenem kraju. Večina čebelarjev se navdušuje za manjša stojišča. Zato pa morajo velečebelarji imeti vrisana stojišča svojih panjev na zemljevidih.

Prav res bi si bilo težko zapomniti 100 ali več krajev, kjer stojijo panji!

»Glean. Bee Cult.«, 10/71.

L. K.

V SKLAD

za gradnjo Čebelarkega izobraževalnega centra so dalje prispevali:

Čebelarstvo društvo Krško, 30 žebļev	300.—
Viktor Tavčar, Nova Gorica	50.—
Čebelarstva družina Stari trg pri Ložu	245.—
Čebelarstvo društvo Črnomelj (opeke)	40.—
Čebelarstvo društvo Žalec	300.—
Čebelarstva družina Pernica	400.—
Čebelarstva družina Zgornja Kungota	740.—
Čebelarstvo društvo Brežice (Anton Deržič) 28 opek	280.—
Čebelarstva družina Ljubljana	2000.—
Čebelarstvo društvo Zagorje ob Savi (po 6 din od panja)	1940.—
Ivan Rodman, Rodine	100.—
Andrej Rihtar, Ljubljana	50.—
Čebelarstva družina Moravče	2000.—
Čebelarstva družina Maribor-mesto	150.—
Viktor Cedilnik, Ljubljana-Sentvid	61.40
Jože Knavs, Ljubljana	100.—
Jože Turk, Ljubljana	100.—
Čebelarstvo društvo Grosuplje in Čebelarstvo društvo Grosuplje- Center	1980.—
Čebelarstvo društvo Grosuplje-Cen- ter (na občnem zboru)	770.—

Čebelarstvo društvo Radeče pri Zi- danem mostu (33 značk Komenda)	170.—
M. B. Nickelson, La Jara Colo. 55 dol.	916.25
Kmetijski sklad SO Ptuj	5000.—
Kmetijski sklad SO Ljubljana- Moste	1000.—
Lojze Bukovšek, Golo Brdo	300.—
Rajko Žitnik, Ljubljana	5.—
Milan Jakomin, Ljubljana	100.—
Ivan Kranjc, Volčja draga	47.—

Vsem darovalcem iskrena hvala!

ODLIKOVANJE JOŽETA KOŽELJA

Kdo od mengeških, domžalskih in kam-
niških čebelarjev ne pozna Koželjevega Jo-
žeta, čebelarja iz Mengša, ki praznuje le-
tos osemdesetletnico rojstva. Rodil se je
13. 1. 1893.

Čebelariti je začel l. 1922 in je letos
minilo 50 let, odkar se je zapisal muham.

Leta 1918 se je kot 100-procentni in-
valid, komaj živ, vrnil s italijanske fronte.
Čim je okreval, je začel čebelariti s kranji-
či. Prav kmalu pa se je oprijel modernej-
šega načina čebelarjenja v AŽ panjih. En
čebelnjak je imel v Mengšu, doma, dru-
gega pa v Črni pri Kamniku, kamor je
dolga leta vozil v smrekovo pašo. Vsa po-
ta k čebelarju je takrat Jože opravil s ko-
lesom. V svojem nahrbtniku je ob dobrih
letinah znosil precej satov domov, iztočene
pa spet na hrbtnu nazaj v Črno.

Kot vojni invalid ni bil zaposlen; zato
je bilo njegovo glavno opravilo čebelarje-
nje. Ko je bil pri polni moči, je opravljal
tudi čez 50 AŽ panjev. Marsikateremu za-
četniku je odstopil kak roj. Svoje veliko
čebelarstvo znanje zelo rad posreduje mlaj-
šim in manj izkušenim. Prav rad obiskuje
svoje čebelarke znanje in prijatelje. Zaradi
starosti ima čebele sedaj le doma na vrtu.

Za prizadevanje za povzdigo čebelar-
stva ga je domžalska družina, katere član
je, predlagala za odlikovanje.

Jožetu ob visokem življenjskem in če-
belarskem jubileju iskreno čestitamo in
mu želimo, da bi čebelaril še dve deset-
letji.

Za čeb. družino Domžale:
Janko Janežič

KAKO SMO ČEBELARJI V MARIBORU PRAZNOVALI »MEDNARODNI ČEBELARSKI TEDEN«

JOZE HRIBAR

V drugi polovici novembra in prvi polovici decembra praznujemo čebelarji po vsem svetu praznik mednarodne organizacije čebelarjskih združenj »APIMONDIJE« — čebelarjski teden.

Temu praznovanju se pridružujemo tudi čebelarji v Mariboru, od katerih predvsem družina Maribor — Tabor že tradicionalno praznuje ta teden in v tem času zbira okrog sebe vse čebelarje, ne ozira se na socialni položaj ali prepričanje. Prireja čebelarska predavanja, razstave in svečane proslave. V izložbenem oknu v Dvorčakovi ulici je bila tudi lepo urejena razstava. Geslo nam je, »Čebela — Svet«, vse v znamenju dobrega prijateljstva in tovarištva med čebelarji širom sveta.

Tudi v letošnjem letu je bilo praznovanje čebelarske družine zelo svečano. V dvorani KS Joco Zagernik so se 9. decembra 1972 zbrali čebelarji s svojimi družinami in prijatelji ter z zadovoljstvom sledili vzorno pripravljeni proslavi. Spored smo po svečanem govoru predsednika družine nadaljevali z uspehim nastopom recitatorke Jožice Pliberkove kakor tudi z uspehim prikazom barvnih diapozitivov tovariša Jake Ciglarja, ki je s tem plastično približal čebele, čebelarstvo in naravne lepote naše dežele, predvsem pa alpskega sveta Švice. Polni lepih vtisov so čebelarji ob zvokih domače glasbe ostali še do ranega jutra. K prijatni družabnosti sta prispevala tudi srečolov in ples. Menim, da

je taka oblika ugodna priložnost za izmenjavo medsebojnih izkušenj.

V počastitev tega praznika so družine na mariborskem območju organizirale uspele razstave, ki so pokazale poleg čebelarske literature tudi svoje proizvode in uspešno propagirale čebelarske izdelke. Čebelarska družina Maribor — Tabor, Maribor — mesto, Malečnik in družina P. M. Studenci pa so organizirale tudi za druge mariborske družine uspešno predavanje predavatelja prof. Edija Senegačnika iz Ljubljane.

Tudi Čebelarsko društvo Maribor je v počastitev mednarodnega čebelarskega tedna priredilo 17. decembra 1972 v Veliki kavarni v Mariboru družabni večer. Poleg govora predsednika društva je k svečanosti prispevala priznana ljudska pesnica tov. Ančka Šumenjakova. K družabnosti je prispevalo društvo z degustacijo različnih medov, medenjakov in medenega peciva. Gostje v kavarni so bili zelo navdušeni nad takim presenečenjem s čebelarskimi specialitetami.

Mnenja sem, da je tako obliko družabnosti potrebno še bolj popestriti, predvsem v zimskem času, ko je časa za to več. Oblike kot so razstave, družabni večeri, predavanja in druga individualna srečanja naj se v prihodnje prireajo po vseh čebelarskih društvih in družinah Slovenije.

Vsem čebelarskim društvom v Sloveniji in čebelarskim družinam mariborskega društva želim srečno in uspeha polno novo leto 1973!

ŽIVAHNO V DRUŽINI PETER MOČNIK

Člani upravnega odbora Čebelarske družine Peter Močnik so imeli meseca novembra in decembra veliko dela. Dne 6. novembra 1972 so pri osnovi šoli Janko Padežnik ustanovili čebelarski krožek, v katerega je vpisanih 30 učencev. Slavnostni sprejem je bil 13. novembra 1972. Udeležili so se ga tudi nekateri starejši čebelarji in predsednik Čebelarskega društva Maribor tov. Jože Hribar. Ob predaji članskih izkaznic so krožkarji dobili tudi brošuro, ki jo je družina izdala ob 25-letnici svojega obstoja, predsednik društva pa jim je podaril čebelarske značke. Še bolj slavnosten pa je bil pogled na tablo, kjer sta se razgrnjena bohotila pionirski in čebelarski prapor.

V počastitev mednarodnega praznika čebelarjev je družina razstavila čebelarske revice in čebelje proizvode v dveh izložbenih oknih ter tako opozorila na praznovanje tudi someščane. Za čebelarje pa je o pomenu mednarodnega praznovanja spregovoril prof. Edi Senegačnik na predavanju dne 10. decembra, ki je bilo v prostorih družbeno-političnih organizacij na Studencih. Glavni namen predavanja je bil, seznaniti čebelarje s prvimi opravili pri čebelah spomladi. Predavanje je bilo spremljano z diapozitivi, posebno zanimivo pa je bilo razpravljanje po predavanju, saj je znano, da čebelarjem vprašanj nikoli ne zmanjka.

V soboto, dne 16. decembra pa je dru-

Pri sprejemu pionirjev v čebelarški krožek

žina imela delovno konferenco, katere se je udeležilo za Studence bore malo čebelarjev — članov. Iz tega sledi, da čebelarji ne znajo oceniti naporov članov upravnega odbora svoje družine in jim je vseeno, kaj se v družini dogaja, kar je graje vredno. Konferenco je pozdravil tudi predsednik CD Maribor tov. Hribar, ki je v svojem govoru poudaril, da je bila družina v letu 1972 res delavna in, da je verjetno najbolj marljiva v Čebelarškem društvu Maribor.

Mnogo bolje je uspel veseli del konference. Ker je ta bila nekak zaključek dela v letu 1972, je tudi prav, da je družina pridelala že kar silvestrovanje. Precej veselo razpoloženje sta poleg Veselega tria, bogatega srečolova in dobre domače kapljice popestrila tovariši Arnold Tovornik-Stef (lanskoletni nagrajenec Borštnikovega srečanja) in tov. Samec — Konrad. Ob njunem humorističnem programu je bilo smeha na pretek. Ob polnoči pa je zvestim plesalcem

začelo primanjkovati sape in iskali so osvežitve ob izredno okusni kisli juhi.

Nekaj dni kasneje je imel upravni odbor družine svojo zadnjo sejo v letu 1972. Dnevni red je bil kratak, kajti glavni zaključek je bil že na delovni konferenci. Posebno obeležje pa je dala seji prisotnost podpredsednika Skupščine občine Maribor, Vitja Rode-ta, dipl. ing., ki je dal družini za njen trud in požrtvovalnost vse priznanje. Presenečen je bil nad delom družine in sorazmerno velikim številom članstva (37 rednih in 175 podpornih članov), še posebej pa je poudaril pravilnost stališča, da se družina s svojim delom vključuje tudi v družbeno-politično dejavnost, saj se je spomnila tov. Tita ob njegovem 80. rojstnem dnevu in obdarila z medom starejše Studenčane ob tednu starejših občanov. Na koncu je zaželel družini in njenim članom veliko delovnih uspehov, zadovoljstva in zdravja v letu 1973.

Bruno Krištof

Umetniki na naših proslavah: Arnold Tovornik in Samec

FRANCIJU CIMERMANU V SPOMIN

Neizprosna usoda je spet posegla med nas čebelarje in iztrgala iz naše sredine mladega in navdušenega ljubljanskega čebelarja diplomiranega biologa Francija Cimermana. Umrli je za zahrbtno boleznijo, star komaj 42 let. Sodil je med naše ugledne in razgledane čebelarske pisce. S svojim obširnimi biološkimi znanjem je na čebelarskem področju mnogo obetal, poleg tega pa je bil pravi strokovnjak v čebelarski botaniki.

Lani smo ga 4. decembra spremili na ljubljanskih Zalah k večnemu počitku. Od njega so se poslovili številni prijatelji in znanci, večinoma mladi ljudje, ki so pričali o tem, kako radi so ga imeli.

Franci Cimerman se je rodil v Ljubljani 4. junija 1930 kot železničarski sin in je tu tudi študiral. Na univerzi si je izbral za svoj glavni predmet biologijo. Že z 18. leti je začel čebelariti. Nič ni čudnega, da so ga ob takem študiju zamikale čebele in njihov skrivnostni svet, posebno pa čebelarska botanika. Zato si je za svoje diplomsko delo izbral temo o nektarijih. Čebelaril je skupno s svojim bratom Janezom in imel 30 panjev. Že zgodaj se je vključil v našo čebelarsko organizacijo in se kmalu oglasil s svojimi prevenci v našem listu. Imel je velik posluš za lepo domačo besedo in v njej so izveneli tudi vsi njegovi poznejši čebelarski spisi. Bil je tudi tajnik ljubljanske čebelarske družine, pozneje pa je več let izredno vestno in natančno vodil naše opazovalne postaje. Njegova predavanja smo poslušali tudi v radiju.

Vedno si je želel, da bi naši čebelarji v svojem znanju ne zaostajali za drugimi v svetu. Bil je moč poštenjak, izredno plemenite narave. Tih in miren ter skromen ni nikdar silil v ospredje. V najusodnejših trenutkih naše čebelarske organizacije je bil vedno na njeni strani. Čebele so pomenile drugi smoter njegovega življenja. Še nekaj dni pred svojo smrtjo in spraveval ženo in brata, kako sta zavarovala pred zimo sadike izredno medovite rastline *Euodie danielii*, pri nas doslej neznanega medovitega drevesa, ki bi mu po naše rekli čebelje drevo. Hotel je to rastlino razširiti tudi pri nas. Cveti namreč v brezpašni dobi od julija tja v september in nudi čebelam obilo cvetnega

prahu in medicinski. Po dolgem prizadevanju mu je le uspelo dobiti nekaj semen iz botaničnega vrta v Mainz in iz Simerie v Romuniji. Uspelo mu je, da je vzgojil kakih 30 sadik te medovite rastline. Zdaj jih skrbno varuje njegov brat, spomladi pa bodo na voljo slovenskim čebelarjem. To rastlino je hotel zasaditi ob avtomobilski cesti in ob novih stanovanjskih naseljih. Če nam bo uspelo, bo to najlepši spomin nanj.

Mladi mož nam je pripravljaval tudi knjižico o medovitih rastlinah, vendar pa je smrt prekržala njegove načrte.

Kot biolog je znal prisluhniti življenju prečudovitih žuželk — čebel kot malo kdo. V njih je gledal čudovito smotrnost mogočnega Stvarstva, o katerem je njegov veliki učitelj Linné zapisal: *Natura maxime miranda in minimis* (Naravo najbolj občudujemo v njenih najmanjših stvareh). In če naj bodo za umrlim človekom najlepši spomin njegova dela, potem naj na tem mestu ponovim besede, ki sem mu jih spregovoril ob grobu:

»Da, najlepši spomin so človekova dela, ki jih pri tebi ni bilo malo. Vzorno si skr-

bel za svojo družino, ki si ji bil zgleden oče. Bil si odličen strokovnjak na svojem delovnem mestu, izredno navdušen pa si bil za napredek slovenskega čebelarstva. In ne nazadnje, bil si človek, ki je v svojem bližnjem videl svojega brata. Za vsakogar si imel lepo besedo. Mlad odhajaš s sveta, a po svojih delih kot zrel mož. Hvala ti za vse v imenu slovenskih čebelarjev, ki se danes z žalostjo poslavljamo od tebe. V naših srcih boš živel kot svetel spomin najboljšega človeka!»

Ob tej veliki izgubi in bolečini pa nam je vendarle v uteho zavest, da pri Cimermanovih čebele ne bodo šle od hiše, kot se to pogosto zgodi po čebelarjevi smrti. Čebelarila bo njegova soproga ob pomoči brata Janeza. Ko pa dorastejo trije sinovi, bo prevzel čebele eden izmed njih. Iz roda v rod. In tako je prav.

Edi Senegačnik

FRANC PINTAR

Tiho se je poslovil in nas za vedno zapustil naš najstarejši čebelar, dolgoletni član čebelarke družine Selca nad Škofjo Loko, Franc Pintar, ki smo ga spremili na njegovi zadnji poti 27. julija 1972 na pokopališče v Bukovščici.

Rodil se je 29. januarja 1887 pri sv. Tomažu, lepi in prijazni vasi v Selški dolini, kjer je tudi preživel svoja otroška in mladostna leta. Leta 1908 se je priženil na manjše posestvo in gostilno v Knape. Tu se je pobilje seznanil s čebelarjem Francem Rihtaršičem, ki ga je navdušil za čebelarstvo in mu dal prve napotke, kako naj čebelari. Čebelariti je začel l. 1920 in sicer najprej v kranjičih. Kmalu pa je spoznal, da bo imel več uspeha z AŽ panji. Izdelal si je 30 AŽ panjev, jih naselil s čebelami in v njih dokaj uspešno čebelaril do visoke starosti. Zadnja leta, ko so mu življenjske moči pešale in ni bil več kos tolikšnemu številu, je polagoma zmanjševal obseg svojega čebelarstva. Nekaj jih je dal svojemu sinu, tudi čebelarju, na Jesenice, druge pa je zapustil vnuku, ki naj bi nadaljeval, kjer je on moral nehati.

Čebelaril je z veliko ljubeznijo do čebelic in bil zelo natančen pri čebelarskih opravilih. Zlasti veliko skrbil jim je posvetil v jeseni, da so bile čim bolj pripravljene na zimski počitek. Med drugim je leta

1932 tudi on razstavljal na prvi sreski kmezijski razstavi v Kranju, kjer je dobil priznalo diplomu za razstavljeni med.

Dragi Franc! Se se bo vračala pomlad, še bodo matice ohranjale čebelji rod, še se bomo čebelarji naše čebelarske družine zbirali na sestankih, ti boš pa mirno počival na bukovškem pokopališču in čebele ti bodo nad tvojo gomilo s svojimi krili prepevale večno lepo pesem, ko se bodo trudne vračale s paše domov.

Zelimo mu mirnega počitka v domači zemlji, mi pa ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarska družina
Selca nad Škofjo Loko

RUPERT ŠTRAUS

Dne 11. decembra 1972 smo spremili k večnemu počitku čebelarja Ruperta Štrausa, železniškega upokojenca iz Pesnice.

Pokojenik se je rodil 13. 9. 1902 na Pesnici. Čebelaril je nad štirideset let. Kako je bil dober čebelar, je pokazal veliki pogrebni spreved. Marsikomu je kanila solca, ko je pri odprtem grobu spregovoril čebelar Vlado Kraner o njegovi življenjski poti. Številni venci in cvetje so pokazali, kako je bil priljubljen Čebelarska družina Sp. Kungota je z njim izgubila dobrega čebelarskega tovariša in ga bode ohranila v lepem spominu.

Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

Čebelarska družina
Sp. Kungota — U. L.

IGNAC LAMPRET

Nenadoma je smrt iztrgala čebelarski družini Poljčane nadvse priljubljenega čebelarja in tajnika, Ignaca Lampreta. Rodil se je v Majšperku 20. 1. 1912. Tam je čebelaril od mladosti s 50 AŽ panji. Leta 1960 je kupil malo posestvo v Čadranški vasi pri Poljčanah in tam je čebelaril z neutrudnim poletom. Prišel je organizirati čebelarje v naši družini. V teku 12 let se je članstvo družine pomnožilo od 15 na 43. Vsakemu je rad

pomagal s čebelnimi roji, satnicami ter z nasveti. Vedno je bil pripravljen pokazati svoje znanje.

Dragi Ignac, nikoli te ne bomo pozabili! Tvoj čebelarški duh živi v nas naprej. Tvoje čebelice pa je usoda izročila tvojemu sinu Ignacu in sorodnikom. Zato naj ti bo lahka poljčanska zemlja. Kot nosilca diplome Antona Janše III. stopnje pa boš ostal v družini v trajnem spominu.

Čebelarška družina
Poljčane

MARTIN VERŠIČ

Dne 6. oktobra 1972 nas je pretresla žalostna vest, da je v starosti 67 let prenehalo biti srce plemenitemu čebelarju Martinu Veršiču iz Markovcev pri Ptuj. Pokojni je čebelaril že od otroških let. V Markovcih si je uredil lep dom in vzoren čebelnjak. Vrsto let

je opravljal odgovorne naloge v čebelarški družini Markovci in čebelarškem društvu Ptuj. Svoje dolgoletne in bogate izkušnje pa je rad posredoval mlajšim čebelarjem.

Da je bil povsod priljubljen in spoštovan, priča veliko število ljudi, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Markovcih. Z njegovo smrtjo je nastala v čebelarški družini Markovci in čebelarškem društvu Ptuj globoka rana, ki je ne bo mogoče zaceliti.

Čebelarška družina
Markovci in čebelarško
društvo Ptuj

JOŽE KUŠAR

Žalostno je odjeknila vest, da nas je 3. novembra 1972 zapustil v 79. letu starosti dolgoletni član in predsednik čebelarške družine Vitanje, čebelar Jože Kušar. Kot starosta naše družine je bil njen ustanovitelj in svetovalec. Čebelaril je celih 60 let. Bil je dober

organizator. Med drugo svetovno vojno je bil izseljen v Srbijo. Po osvoboditvi se je

vrnil v rodno Vitanje in se z vso vnemo spet lotil čebelarjenja. S svojimi bogatimi izkušnjami je pomagal mlajšim čebelarjem. Zadnja leta je postal nekoliko zaskrbljen in vedno redkeje smo ga videvali. Nekoliko oddaljeni čebelnjak je dal prestaviti na vrt svoje domačije, da je lahko spremljal let svojih ljubljenih čebelic. Nas čebelarje pa so obhajale zle slutnje. Zahrbna bolezen mu ni pustila, da bi prihajal med nas čebelarje, čeprav nam tega ni dal vedeti. Jeseni je čebelice še skrbno zazimil, potem pa je legel. Le ob sončnem vremenu je šel k svojemu lepemu čebelnjaku, kjer so mu čebelice znova vlivale voljo do življenja.

Jože Kušar je bil priljubljen in spoštovan čebelar ter znan daleč naokoli, zato ga je na njegovi zadnji poti pospremlilo mnogo prijateljev in znancev. Žalni sprevoz pa so tu in tam preletele njegove čebelice iz bližnjega čebelnjaka in nam čebelarjem še posebej pričarale trajen spomin na nepozabnega čebelarja tovariša Jožeta.

Čebelarška družina
Vitanje

VINKO KRALJ

Dne 1. 12. 1972 smo spremili v mnogo prežgodnji grob Vinka Kralja, predsednika čebelarške družine Poljčane. Pokojnik se je rodil 3. 7. 1900. Bil je finančni strokovnjak, upokojenec. Zadnja desetletja se je z vsemi močmi posvetil čebelarstvu. V družini se je kot

član in predsednik udeleževal vseh sestankov, sej in predavanj. Nikoli jih ni zamujal, nikdar ni omenil, da je bolan ali preutrujen, pa čeprav smo mnogokrat mnogo zahtevali od njega. Poslovali smo se od tebe, dragi Vinko, s težko zavestjo, da smo s teboj izgubili nadvse dobrega sodelavca-čebelarja, ki je bil spoštovan, priljubljen ter visoko cenjen med našimi upokojenci. Ko bodo spomladi čebele prvič vzletele, Vinka ne bodo več našle. Pogrešale ga bodo in iskale, kajti manjkal jim bo gospodar.

Družini izrekamo naše sožalje, Vinku pa vso zahvalo za njegov trud, prizadevanje in poštvovalnost.

Čebelarška družina
Poljčane,
tajnik Franc Bračič

LEOPOLD PESTOTNIK

Dne 2. novembra 1972 je smrt iztrgala iz naše sredine čebelarja Leopolda Pestotnika iz Ptuja. Rodil se je 17. 11. 1920 v Smartnem pri Kamniku. Izučil se je tesarske obrti, vendar je ta poklic opustil in je leta 1930 nastopil službo stražnika v Ptuju, kjer si je uredil

dom in družino. Med vojno je aktivno sodeloval v NOB. Po osvoboditvi se je zaposlil v podjetju Slovenske gorice v Ptuju, kjer je bil vse do svoje upokojitve. Poleg svoje zaposlitve pa je bil tudi vnet čebelar. Ker je bil izučen lesne stroke, si je sam izdeloval panje. Bil je dolgoletni član čebelarskega društva Ptuj. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala velika množica ljudi. V imenu čebelarjev se je od njega poslovil Alojz Tumpej.

Čebelarsko društvo
Ptuj

ANTON OBLAK

Anton Oblak je bil rojen 1905. leta. Njegov svet so bile prelepe planjave in grape nad Lučinami. Doma je bil iz vasi Planina, kjer se je vse življenje mučil po bregovih svoje kmetije in jo ljubil kljub žuljavim rokam in bornemu pridelku. Poleg kmetije se je ukvarjal še

z mizarstvom; njegova največja skrb pa je vedno veljala prijateljicam v panjih, ki jih je sam vzorno in strokovno izdeloval. Imel je 30 AŽ-panjev, ki pa jih ni nikoli prevažal. Njegov čebeljak je stal na prisojni strani in ko so pomladni žarki obiskali holme z reso in borovnico, so čebele dobile prvo hrano in ugodne pogoje za razvoj. Tone je od članov čebelarske družine imel prve pomladne roje. Pa tudi sicer je bil še v marsičem prvi. Na primer, vsako leto v prvih dneh januarja, ko je peš pregazil dolgo zasneženo pot od Planine do Horjula (20 km), da bi poravnal članarino in naročnino za »Čebelarja«. In to celih 38 let!

Ze ko je zahrbtna bolezen precej načela njegovo zdravje, je daroval lep znesek za gradnjo Čebelarskega izobraževalnega cen-

tra. Bolj kot to, pa naj bo prihodnjim gojencem tega zavoda pred očmi svetel vzgled njegove poštenosti, vestnosti in tovarištva, predvsem pa ljubezni in zvestobe do čebelarstva.

Čebelarska družina Horjul je z njim izgubila enega svojih najboljših članov.

Za čebelarsko družino Horjul
Janez Lavriša

KAZIMIR KRANJC

Rodil se je v Podstenjah pri Ilirski Bistrici 2. 3. 1891. Po poklicu je bil urar. Čebelariti je začel leta 1924 s kranjci in eksportnimi panji. Veselje je imel do čebel in hitro je napredoval. Kakor hitro je prišel v prodajo Albertijev panj, si jih je nabavil in preslil čebele iz kranjčev v te panje. S požrtvovalnostjo in vztrajnostjo je uspešno čebelaril tako, da je imel do svoje smrti 70 panjev čebel. Zima je in čebelarji bomo občutili izgubo našega dobrega prijatelja in čebelarja. Če ne med tednom, smo se gotovo ob nedeljah zbrali pri našem starosti in obujali spomine na preteklost ter načrtovali za prihodnje.

Čeprav star 81 let, je bil še vedno vder in poln upanja za nadaljnje delo. Urar je bil po poklicu, toda čebele so mu bile vse, tudi pol zdravja; pri njih je našel vse tisto, kar lahko najde le dober in zvest čebelar.

Ljudje so ga poznali kot dobrega urarja, a še boljšega čebelarja. Veliko medu je prodal doma svojim stalnim odjemalcem, saj so vedeli, da pri Kranjcu dobijo pravi pristni med, takega kakor ga da sama narava in čebela.

Kot dolgoletnega naročnika Slovenskega čebelarja in člana Zveze čebelarjev smo ga nameravali predlagati za oddlikovanje z redom Antona Janše III, stopnje, toda prerara in nenadna smrt je to preprečila. Ni mu bilo dano, da bi svoje čebele še opazoval in gledal, kako se bodo na pomlad prebujale iz zimskega spanja.

KRANJC nas je zapustil za vedno, zato se s temi nekaj iskrenimi besedami želimo oddolžiti našemu čebelarju in prijatelju. V imenu čebelarjev društva Ilirska Bistrica izrekam iskreno sožalje ženi in hčerki z družino.

Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

Tajnik
čebelarskega društva
ILIRSKA BISTRICA
Ivan Tomšič

OBVESTILO

Krmilne pogače:

Čebelarje, ki so zainteresirani, da bodo letošnjo pomlad krmili čebele s krmilnimi pogačami, obveščamo, da bomo imeli krmilne pogače v prodaji od marca dalje. Pogače bodo vsebovale tudi zdravila. V naslednji številki Slovenskega čebelarja bomo objavili tudi cene glede sestavine pogač.

Trgovsko podjetje Medex

Vse čebelarje, ki želijo prodati ali zamenjati staro satje za vosek, oziroma satnice, obveščamo, da smo že pričeli z odkupom oziroma zamenjavo starih voščin. Voščine bomo v letošnjem letu prevzemali samo do 15. 4. 1973.

OBJAVA!

Čebelarsko društvo Maribor obvešča udeležence čebelarskega zborovanja ob 100-letnici kmelijskega šolanja v Mariboru, 8. oktobra 1972, da je organiziralo kakovostno fotografsko snemanje čebelarskega zborovanja in razstave v črno beli in barvni fototehniki. Večina fotografij je v črno-beli, nekaj pomembnejših posnetkov pa tudi v barvni tehniki.

Cena posamezni fotografiji je:

format 7 × 10 — črno bela — 1,50 din

format 9 × 12 cm — črno-bela — 2,00 din

format 9 × 14 cm — barvna — 10,00 din

Fotografije lahko udeleženci naročijo pismeno ali ustmeno na naslov: Čebelarsko društvo Maribor, Tyrševa 26, 62000 Maribor.

Naročene fotografije bomo pošiljali tudi po povzetju po pošti ob računanju poštne in stroškov pošiljanja na naslove naročnikov.

Za čebelarsko društvo Maribor
predsednik J. Hribar

KUPIM

prenosljiv čebelnjak za približno 20 AŽ panjev. Viktor Tavčar, Ledine 85, 65000 — Nova Gorica.

PRODAM

točilo na štiri sate in razno drugo orodje. Anton Ženko, Velika Ligojna 37, 61360 — VRHNIKA.